

PRAVILNIK

O PROGRAMU ZAVRŠNOG ISPITA U OSNOVNOM OBRAZOVANJU I VASPITANJU

("Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 1/2011, 1/2012, 1/2014, 12/2014 i 2/2018)

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuje se program završnog ispita u osnovnom obrazovanju i vaspitanju i propisuje obrazac javne isprave o obavljenom završnom ispitu u osnovnom obrazovanju i vaspitanju.

Član 2

Program završnog ispita u osnovnom obrazovanju i vaspitanju sadrži cilj programa završnog ispita, strukturu programa završnog ispita i određen broj obrazovnih standarda sa primerima zadataka kojima se ispituje njihova ostvarenost.

Član 3

Obrazac javne isprave o obavljenom završnom ispitu u osnovnom obrazovanju i vaspitanju u obliku je lista veličine 21 x 29,5 cm, na 100-gramskoj hartiji, svetloplave podloge sa grbom Republike Srbije u pozadini teksta, a kada se štampa i izdaje dvojezično, veličine je 25 x 35 cm.

Javnu ispravu o završnom ispitu u osnovnom obrazovanju i vaspitanju izdaje i osnovna škola za obrazovanje odraslih.

Član 4

Program završnog ispita u osnovnom obrazovanju i vaspitanju i obrazac javne isprave o obavljenom završnom ispitu u osnovnom obrazovanju i vaspitanju odštampani su uz ovaj pravilnik i čine njegov sastavni deo.

Član 5

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Prosvetnom glasniku".

Samostalni članovi Pravilnika o izmeni i dopuni Pravilnika o programu završnog ispita u osnovnom obrazovanju i vaspitanju

("Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 1/2014 i 12/2014)

Član 2

(Brisan)

Član 3

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku RS - Prosvetnom glasniku".

Samostalni član Pravilnika o izmenama Pravilnika o programu završnog ispita u osnovnom obrazovanju i vaspitanju

("Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 12/2014)

Član 3

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije - Prosvetnom glasniku".

Samostalni član Pravilnika o izmeni Pravilnika o programu završnog ispita u osnovnom obrazovanju i vaspitanju

("Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 2/2018)

Član 2

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije - Prosvetnom glasniku".

Program završnog ispita u osnovnom obrazovanju i vaspitanju

Cilj programa završnog ispita

Cilj programa završnog ispita u osnovnom obrazovanju i vaspitanju je, saglasno Zakonu o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Službeni glasnik RS" br. 72/09, 52/11 i 55/13), priprema učenika za polaganje završnog ispita na kraju obaveznog osnovnog obrazovanja.

Struktura programa završnog ispita

Završnim ispitom procenjuje se koliko je učenik tokom osmogodišnjeg školovanja ovladao znanjima i umenjima iz srpskog, odnosno maternjeg jezika, matematike i prirodnih i društvenih nauka (biologija, geografija, istorija, fizika i hemija). Završni ispit nakon završenog osmog razreda polažu svi učenici.

Učenici koji završe osmi razred u školskoj 2014/2015. godine, kao i naredne generacije učenika osmog razreda, polažu završni ispit rešavanjem zadataka u okviru tri testa: iz predmeta Srpski jezik, odnosno maternji jezik, iz predmeta Matematika i kombinovanog testa. Kombinovani test ispituje kompetencije iz prirodnih i društvenih nauka i obuhvata sadržaj iz nastavnih predmeta Biologije, Geografije, Istorije, Fizike i Hemije kao i opšte kompetencije, zajedničke za pojedine prirodne i društvene nauke.

Program završnog ispita određen je kompetencijama koje se očekuju od učenika na kraju osnovnog obrazovanja i vaspitanja. Ta očekivanja utemeljena su u nastavnim programima i opštim standardima postignuća - obrazovnim standardima za kraj obaveznog obrazovanja za učenike koji su redovno završili osnovnu školu, odnosno opštim standardima postignuća za osnovno obrazovanje odraslih ukoliko su polaznici obavezno obrazovanje završili po programu za funkcionalno obrazovanje odraslih. Testovima se mogu ispitivati sve kompetencije opisane obrazovnim standardima za predmete Matematika, Srpski, odnosno maternji jezik, Biologija, Geografija, Istorija, Fizika i Hemija. Liste standarda utvrđene su Pravilnikom o opštim standardima postignuća - obrazovnim standardima za kraj obaveznog obrazovanja ("Prosvetni glasnik", broj 5/10), odnosno Pravilnikom o opštim standardima postignuća za osnovno obrazovanje odraslih ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 50/13 i 115/13).

Testovi koje učenici rešavaju na završnom ispitu sastoje se od pitanja i zadataka kojima se ispituju kompetencije sva tri nivoa obrazovnih standarda. Testovi su zasnovani na nastavnim sadržajima koje su učenici učili i kompetencijama koje su predviđene obrazovnim standardima. Testovi završnog ispita sastavljeni su od neobjavljenih zadataka i sadrže od 20 do 40 zadataka u zavisnosti od procenjene težine i tipa korišćenih zadataka. U slučaju polaznika koji završni ispit polažu po programu za funkcionalno obrazovanje odraslih ili učenika za koje se testovi prilagođavaju, broj zadataka u testu može biti manji od 20.

Učenik može da ostvari najviše 13 bodova na testu iz srpskog, odnosno maternjeg jezika, 13 bodova na testu iz matematike i 14 bodova na kombinovanom testu. Učenik po osnovu opšteg uspeha može da ostvari najviše 60 bodova. Najveći broj bodova koji učenik može imati na osnovu opšteg uspeha i uspeha na završnom ispitu je 100 bodova.

Učenici sa smetnjama u razvoju i invaliditetom polažu završni ispit u skladu sa njihovim motoričkim i čulnim mogućnostima, odnosno uslovima koje zahteva određena vrsta invaliditeta. Prilagođavanje uslova i sadržaja završnog ispita učenicima sa smetnjama u razvoju vrši se prema individualnom obrazovnom planu.

Obrazovni standardi za kraj obaveznog obrazovanja za srpski jezik sa primerima zadataka

Sledeći iskazi opisuju šta učenik/učenica zna i ume na osnovnom nivou.

1. VEŠTINA ČITANJA I RAZUMEVANJE PROČITANOG

U oblasti **VEŠTINA ČITANJA I RAZUMEVANJE PROČITANOG** učenik/učenica:

SJ.1.1.1. razume tekst (ćirilični i latinični) koji čita naglas i u sebi*

SJ.1.1.2. razlikuje umetnički i neumetnički tekst; ume da odredi svrhu teksta: ekspozicija (izlaganje), deskripcija (opisivanje), naracija (pripovedanje), argumentacija, propaganda

Zadatak
Pročitaj sledeći tekst i zaokruži slovo ispred tačnog odgovora. <i>Miroslavljevo jevanđelje</i> biće izloženo u sobi na prvom spratu Narodnog muzeja u Beogradu u toku jeseni. Prema pravilima o izlaganju, delo će biti dostupno građanima deset dana. Snimanje neće biti dozvoljeno. Navedeni tekst: a) opisuje; b) komentariše; v) definiše; g) obaveštava.
Rešenje
g) obaveštava

SJ.1.1.3. prepoznaje različite funkcionalne stilove na jednostavnim primerima

Zadatak
Kojim su stilom napisani sledeći tekstovi (administrativnim, publicističkim ili naučnim stilom)? a) Prijavljivanje za ovogodišnju sezonu letnjih kampova kod nas i u svetu počelo je krajem marta i do sada se, kako saznajemo od organizatora u udruženju "Mladih istraživača Srbije", prijavilo već 430 mladih volontera. Ima još oko 1.700 slobodnih mesta, a prijavljivanje je otvoreno do popune kampova. _____
b) Neki neprelazni glagoli, odn. neka njihova uža značenja, postajali su i prelazni: <i>goreti</i>

(vatra gori, neprel.) - *goreti* ugalj, *goreti* sveću (prel.); ili su dobijali odn. pojačavali formalne oznake prelaznosti, tj. sticali različite akuzativske dodatke koji nisu objekatske prirode; ponekad i obratno, neki prelazni glagoli postajali su i neprelazni: *preći* livadu (prel.) - *preći* (bolest je već prešla, neprel.), što je daleko ređa pojava.

v) Zaštitnik građana je nezavisan državni organ koji štiti prava građana i kontroliše rad organa državne uprave, organa nadležnog za pravnu zaštitu imovinskih prava i interesa Republike Srbije, kao i drugih organa i organizacija, preduzeća i ustanova kojima su poverena javna ovlašćenja.

Rešenje

- a) publicističkim (stilom)
- b) naučnim (stilom)
- v) administrativnim (stilom)

SJ. 1.1.4. razlikuje osnovne delove teksta i knjige (naslov, nadnaslov, podnaslov, osnovni tekst, poglavlje, pasus, fusnota, sadržaj, predgovor, pogovor); prepoznaje citat; služi se sadržajem da bi pronašao određeni deo teksta

Zadatak

Pred tobom je deo sadržaja jedne knjige. Pažljivo ga pregledaj i odgovori na pitanja.

SADRŽAJ	
	Strana
O predmetu sintakse i sintaksičkim jedinicama	1-6
Rečenice po sadržini	6-21
Vidovi rečenica po sastavu	21-22
PROSTE REČENICE	23-152
Subjekat	23-34
Predikat	34-47
Zavisni članovi rečenice	47-86
Odredbe	48-74
Imeničke odredbe	48-65
Odredbe zavisnih delova rečenice	65-74
Dopune	74
Glagolske dopune	74-84
Priloške i imenske dopune	84-86
Rečenice s neizrečenim glavnim delovima	86-119
Rečenice bez subjekta	87-88
Bezlične rečenice	88-95
Nepotpune rečenice	95-119
Kongruencija	119-152

SINTAGME	153-775
Pojam i vrste sintagme	153-159
Padežne sintagme	
Funkcije i značenja padeža	159-527
Nominativ	165-171
Vokativ	171-174
Genitivne sintagme	174-359
A. Bez predloga	174-212
Prisvojni (posesivni) genitiv	175-193
Ablativni genitiv	193-194
Partitivni genitiv	194-212
B. Genitivne sintagme s predlozima	212-359

a) Na kojim stranicama se nalazi tekst o priloškim i imenskim dopunama?

b) Navedi broj stranice na kojoj počinje tekst o vokativu.

Rešenje

a) 84-86

b) 171

SJ. 1.1.5. pronalazi i izdvaja osnovne informacije iz teksta prema datim kriterijumima

Zadatak
Pažljivo pročitaj tekst i odgovori na pitanja.
<p>ČINI DOBRO - VRATIĆE TI SE!</p>
<p>Fleming je bio siromašan škotski seljak. Jednog dana, dok je radio u polju, začuo je vapaje za pomoć koji dolaze iz obližnje močvare.</p> <p>Tamo je, do struka u crnom mulju, bio prestravljeni dečak, koji je vrištao i borio se kako bi se oslobodio. Farmer Fleming je spasao dečaka od spore i zastrašujuće smrti u blatu močvare. Sledećeg dana otmena kočija pojavila se u dvorištu skromne Flemingove kuće. Otmeno obučen plemić sišao je iz kočije i predstavio se kao otac dečaka koga je farmer dan ranije spasao.</p> <p>"Želim da vas nagradim", rekao je plemić. "Spasili ste život mom sinu!"</p> <p>"Ne, ne mogu to da prihvatim", odgovorio je ponosno škotski seljak, odbijajući ponudu. U tom trenutku farmerov sin se pojavio na ulaznim vratima kuće.</p> <p>"Da li je to vaš sin?", upitao je plemić.</p> <p>"Da", ponosno je odgovorio farmer.</p> <p>"Imam predlog za vas", reče plemić. "Dopustite mi da mu pružim obrazovanje kakvo će i moj sin imati. Ako je na svog oca, on će, bez sumnje, izrasti u čoveka na koga ćemo obojica biti ponosni."</p>

I to je i učinio...

Sin seljaka Fleminga, Aleksandar Fleming, pohađao je najbolje škole i u roku diplomirao na Medicinskoj akademiji "St. Marus" u Londonu. Postao je poznat širom sveta kao pronalazač penicilina.

Mnogo godina kasnije, sin onog istog plemića koga je spasao farmer Fleming, dobio je tešku upalu pluća, koja je u to vreme bila isto što i smrtna kazna. Ono što mu je u tom trenutku spasilo život bio je - penicilin.

Pitate se kako se zvao taj plemić?

Lord Landorf Čerčil!

A kako se zvao njegov sin?

Vinston Čerčil!

Zaokruži slova ispred tačnih tvrdnji:

1. Aleksandar Fleming je bio:	a) siromašan škotski seljak;
b) sin škotskog seljaka;
v) plemić;
g) sin lorda Landorfa.
2. Aleksandar Fleming je poznat po:	a) tome što je spasao plemićkog sina;
b) doprinosu medicini;
v) bogatstvu stečenom na imanju;
g) dobrim ocenama na studijama.

Rešenje

1. b) sin škotskog seljaka
2. b) doprinosu medicini

SJ. 1.1.6. razlikuje u tekstu bitno od nebitnog, glavno od sporednog

Zadatak

Podvuci u sledećem tekstu dve rečenice u kojima su iskazane najvažnije informacije u vezi s molekulima:

O molekulima

Za molekule se može reći da predstavljaju najsitnije moguće delove neke supstance koji još uvek zadržavaju osobine te supstance. Molekul šećera je najsitniji deo šećera s tim osobinama. Kao što se atomi udružuju u molekule, molekuli se udružuju u ogromne skupove i tako grade tela koja su dostupna našim čulima. Jedno zrno šećera je sačinjeno od ogromnog broja molekula šećera. Zanimljivo je pomenuti da se led, voda i vodena para sastoje od potpuno istih molekula. Razlika koja postoji između te tri supstance proističe samo iz načina na koji se molekuli međusobno udružuju.

(Tomislav Senčanski, *Čudesa elektriciteta*, prilagođeno)

Rešenje

Za molekule se može reći da predstavljaju najsitnije moguće delove neke supstance koji još

uvek zadržavaju osobine te supstance. Molekul šećera je najsitniji deo šećera s tim osobinama. Kao što se atomi udružuju u molekule, molekuli se udružuju u ogromne skupove i tako grade tela koja su dostupna našim čulima. Jedno zrno šećera je sačinjeno od ogromnog broja molekula šećera. Zanimljivo je pomenuti da se led, voda i vodena para sastoje od potpuno istih molekula. Razlika koja postoji između te tri supstance proističe samo iz načina na koji se molekuli međusobno udružuju.

Zadatak

Pročitaj tekst, a potom uradi zadatak.

Kreda

Kreda, obična naša bela školska kreda, ima neobično ime i još neobičnije poreklo. Ona potiče s juga, sa današnjeg grčkog ostrva Krita, poznatog još i pod starim imenom Kreta. Tim drugim, starijim imenom, imenom Kreta, nazivali su stari Latini (Rimljani) jednu belu, krhku pisaljku od krečnjaka - verovatno zato što su je doneli s Krete prilikom nekog vojnog pohoda. U našem jeziku, ili u jeziku iz kog smo tu reč preuzeli, latinska kreta (ili *creta*, kako su oni pisali) postala je - kreda. Pišući njome svakodnevno po školskoj tabli, mi danas i ne pomišljamo da ta obična, lomljiva pisaljka nosi ime jednog velikog ostrva, nadaleko čuvenog po svojoj staroj umetnosti i pismenosti.

(Milan Šipka, *Priče o rečima*)

U tabeli se nalaze neki od podataka iz ovog teksta. Stavi znak + ukoliko smatraš da je podatak važan za objašnjenje porekla reči i znak - ukoliko smatraš da podatak nije važan.

Podatak iz teksta	+ ili -
Pišemo kredom po tabli, svakodnevno.	
Stari naziv ostrva Krit je Kreta; otuda i naziv za ovu pisaljku.	
Krit je čuven po svojoj staroj umetnosti.	
Latinska reč "kreta" postala je reč "kreda".	

Rešenje

Podatak iz teksta	+ ili -
Pišemo kredom po tabli, svakodnevno.	-
Stari naziv ostrva Krit je Kreta; otuda i naziv za ovu pisaljku.	+
Krit je čuven po svojoj staroj umetnosti.	-
Latinska reč "kreta" postala je reč "kreda".	+

SJ.1.1.7. povezuje informacije i ideje iznete u tekstu, uočava jasno iskazane odnose (vremenski sled, sredstvo - cilj, uzrok - posledica i sl.) i izvodi zaključak zasnovan na jednostavnijem tekstu

Zadatak
<p>Pažljivo pročitaj navedene rečenice i utvrdi njihov redosled, upisujući na liniju ispred svake broj 1, 2 ili 3.</p> <p>_____ Nakon dve velike poplave koje su uništile skoro celokupan biljni fond, ova bašta je premeštena na današnju lokaciju, na imanje koje je kralj Milan Obrenović nasledio od svog dede Jevrema, po kome i današnja bašta nosi ime Jevremovac.</p> <p>_____ Nepune tri godine posle prelaska na novu lokaciju, u botaničkoj bašti je podignuta prva staklena bašta, koja je tada predstavljala jednu od najvećih i najlepših staklenih bašta u ovom delu Evrope.</p> <p>_____ Na predlog Josifa Pančića, odlukom Ministarstva prosvete Kraljevine Srbije, osnovana je Kraljevska botanička bašta u Beogradu kao prva botanička bašta u Srbiji, pored obale Dunava na Dorćolu.</p>
Rešenje
2, 3, 1

SJ. 1.1.8. čita jednostavne nelinearne elemente teksta: legende, tabele, dijagrame i grafikone

Zadatak
<p>Pred tobom je deo repertoara beogradskih pozorišta za decembar. Planiraš da svog mlađeg rođaka 23. decembra odvedeš u pozorište. Tog dana izvodi se pet predstava. Napiši njihove nazive.</p>
<p style="text-align: center;">BOŠKO BUHA Trg Republike 3, tel. 2632-887 18.12. u 12 i 17 - Fazoni i fore, V. Ršumović i Lj. Ršumović, novogodišnja predstava 20.12. u 11 i 13 - Fazoni i fore, V. Ršumović i Lj. Ršumović, 21.12. u 11, 13 i 17 - Fazoni i fore, V. Ršumović i Lj. Ršumović, 22.12. u 11 i 13 - Fazoni i fore, V. Ršumović i Lj. Ršumović, 23.12. u 11, 13, 15, 17 i 19 - Fazoni i fore, V. Ršumović i Lj. Ršumović 24.12. u 11, 13, 17 i 19 - Fazoni i fore, V. Ršumović i Lj. Ršumović.</p> <p style="text-align: center;">MALO POZORIŠTE "DUŠKO RADOVIĆ" Aberdareva 1a, tel. 3232-072 18-25.12. u 10, 12, 14, 16, 18 i 20 - Novogodišnje đakonije.</p> <p style="text-align: center;">POZORIŠTE "PUŽ"</p>

B. Adžije 21, tel. 2438-036

www.pozoristancepuz.com

18.12. u 12 i 16 - Zaljubljeni Sneško, B. Milićevića,

21.12. u 10, 18 i 19.30 - Zaljubljeni Sneško, B. Milićevića,

22.12. u 12, 18 i 19.30 - Zaljubljeni Sneško, B. Milićevića,

23.12. u 10, 12, 18 i 19.30 - Zaljubljeni Sneško, B. Milićevića,

24.12. u 10, 12, 14, 16, 18 i 19.30 - Zaljubljeni Sneško, B. Milićevića.

Rezervacije i prodaja karata svakog radnog dana od 9 do 16 č., petkom i subotom do 18 č. Organizujemo dodelu novogodišnjih paketića.

POZORIŠTE LUTAKA "PINOKIO"

Karađorđeva 9, tel. 2691-715

18.12. u 11 i 17 - Uspavana lepotica, Ž. Jakovića,

22.12. u 10.30 - Ivica i Marica i opaka starica, M. Ojdanić,

23.12. u 9.30 - Zvezdan, J. Štrede,

u 9.30 i 10.30 - Uspavana lepotica, Ž. Jokovića,

24.12. u 11, 13, 15 i 17 - Deda Mraz i zver, I. Bojovića.

Nazivi predstava su:

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

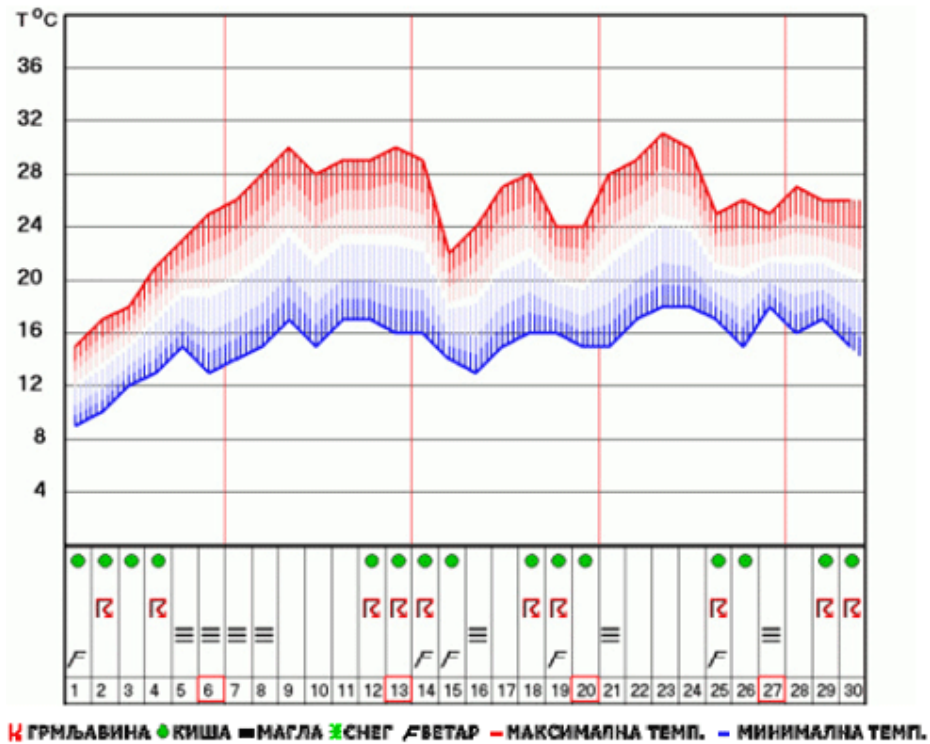
Rešenje

1. Fazoni i fore 2. Zaljubljeni Sneško 3. Zvezdan 4. Novogodišnje đakonije 5. Uspavana lepotica

(Redosled navođenja nije bitan.)

Zadatak

Data je mesečna vremenska prognoza. Pažljivo je pogledaj i odgovori na pitanja.

1. Navedi datume kada se očekuje magla. _____
2. Navedi datume kada će temperatura biti ispod 12 stepeni. _____

Rešenje

1. 5, 6, 7, 8 (5-8), 16, 21, 27.
2. 1, 2, 3.

2. PISANO IZRAŽAVANJE

U oblasti PISANO IZRAŽAVANJE učenik/učenica:

SJ.1.2.1. zna i koristi oba pisma (ćirilicu i latinicu)

Zadatak

Napiši sledeće reči pisanim slovima ćirilice.

Izdavačko preduzeće "Građevinska knjiga"

Kratkometražni film

Napiši sledeće reči pisanim slovima latinice.

Udruženje građana "Zdrav život"

Knjiga o džungli

Rešenje

Узгавачко предузеће „Трајевинаска књига“
Крајинкометражни фирми

Удружење грађана „Здрав живот“
„Књига о дџунгли“

SJ. 1.2.2. sastavlja razumljivu, gramatički ispravnu rečenicu

Zadatak

Napiši jednu rečenicu o svojoj školi ili odeljenju, koja će imati bar deset reči. Rečenica treba da bude razumljiva i gramatički ispravna.

Rešenje

Rečenica treba da bude razumljiva, gramatički ispravna, da ima bar 10 reči i da bude u vezi sa školom ili odeljenjem.

SJ. 1.2.3. sastavlja jednostavan ekspoziorni, narativni i deskriptivni tekst i ume da ga organizuje u smisaone celine (uvodni, središnji i završni deo teksta)

Zadatak

Svako od nas ima svoje omiljeno mesto. To je mesto na kome se oseća dobro i sigurno, na kome je srećan i zadovoljan. Ono može da bude blizu ili daleko, može da bude stvarno ili izmišljeno. Tvoj je zadatak da nam opišeš svoje omiljeno mesto tako da nam se učini da smo i mi bili tamo.

Za ovaj zadatak imaš ukupno 90 minuta. Za to vreme treba da odlučiš o čemu ćeš pisati, sa koliko i kakvih detalja ćeš nam predstaviti svoje omiljeno mesto, kako ćeš nam najbolje objasniti zašto ti je ono toliko drago. Zatim treba da napišeš rad, ponovo ga pročitaš, proveriš ima li grešaka i ispraviš sve greške koje uočiš (ako treba, prepisi svoj rad). Ne zaboravi da svom radu daš i naslov.

Tvoj rad će se ocenjivati na osnovu toga:

- koliko je jasan, smislen i koliko su celine u njemu povezane;
- koliko su dobro izabrani detalji kojima nam dočaravaš svoje omiljeno mesto;
- koliko poštuješ pravopisna pravila.

Molimo te da pišeš čitko.
Srećan rad!

Rešenje

Ocenjuje se koliko je tekst jasan, smislen i koliko su celine u njemu povezane, koliko je odgovoreno na temu, koliko su dobro izabrani detalji i koliko se poštuju pravopisna pravila.

Zadatak

Škole su mesta u kojima se u svakom trenutku nešto događa: i na času, i na odmorima, i pre početka nastave, i kad se ona okonča. Seti se jednog događaja iz svoje škole i ispričaj ga i nama.

Za ovaj zadatak imaš ukupno 90 minuta. Za to vreme treba da odlučiš o čemu ćeš pisati, koji ćeš nam događaj ispričati. Šta se sve desilo, gde i kada, ko je učestvovao? Koja je bila tvoja uloga u tome što se desilo, kako si se osećala/osećao? Zatim treba da napišeš rad, ponovo ga pročitaš, proveriš ima li grešaka i ispraviš sve greške koje uočiš (ako treba, prepisi svoj rad). Ne zaboravi da svom radu daš i naslov.

Tvoj rad će se ocenjivati na osnovu toga:

- koliko je tekst jasan, smislen i i koliko su celine u njemu povezane;
- koliko uverljivo je predstavljen događaj;
- koliko poštuješ pravopisna pravila.

Molimo te da pišeš čitko.
Srećan rad!

Rešenje

Ocenjuje se koliko je tekst jasan, smislen i koliko su celine u njemu povezane, koliko je odgovoreno na temu, koliko uverljivo je predstavljen događaj i koliko se poštuju pravopisna pravila.

<p>Zadatak</p> <p>Svi kažu da je prijateljstvo važno, ali različiti ljudi na različite načine objašnjavaju šta za njih znači izraz "pravo prijateljstvo". Iznesi nam svoje mišljenje o prijateljstvu. Objasni nam šta je za tebe prijateljstvo, šta odlikuje pravog prijatelja i po čemu se pravo prijateljstvo razlikuje od onog koje to nije.</p> <p>Za ovaj zadatak imaš ukupno 90 minuta. Za to vreme treba da odlučiš kako ćeš nam najbolje objasniti pojam prijateljstva, tako da mi, kao i svako drugi ko čita tvoj rad, shvatimo šta za tebe prijateljstvo znači.</p> <p>Zatim treba da napišeš rad, ponovo ga pročitaš, proveriš ima li grešaka i ispraviš sve greške koje uočiš (ako treba, prepisi svoj rad). Ne zaboravi da svom radu daš i naslov.</p> <p>Tvoj rad će se ocenjivati na osnovu toga:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koliko je tekst jasan, smislen i koliko su celine u njemu povezane; - koliko jasno si izneo svoj stav o prijateljstvu; - koliko poštuješ pravopisna pravila. <p style="text-align: center;">Molimo te da pišeš čitko. Srećan rad!</p>
<p>Rešenje</p> <p>Ocenjuje se koliko je tekst jasan, smislen i koliko su celine u njemu povezane, koliko jasno je iznet stav o prijateljstvu i koliko se poštuju pravopisna pravila.</p>

SJ. 1.2.4. ume da prepriča tekst

<p>Zadatak</p> <p>Pred tobom je odlomak iz knjige <i>Kroz vasionu i vekove</i> našeg naučnika Milutina Milankovića. Tvoj zadatak je da prepričaš tekst. Dok ga čitaš, možeš da podvlačiš, obeležavaš tekst i praviš zabeleške. To se neće ocenjivati.</p> <p>Ocenjivaće se da li si u prepričavanju naveo glavne informacije i događaje iz teksta.</p> <p>U višim razredima osetismo jednu čvršću ruku. Naš razredni starešina postade jedan mladi doktor matematike koji se Varićak zvao i svoje ime u nauci osvetlao. On nas je pratio do mature.</p> <p>Varićak je imao na mene najveći uticaj od svih mojih nastavnika. On je pronašao u meni moje stvarne sposobnosti i razvio ih sa puno ljubavi i truda. On me je naučio da cenim knjigu, uputio me kako se iz nje uči i osvedočio me da kao samouk, laganim, ali temeljnim radom, mogu dalje dospeti nego oslanjajući se na tuđu pomoć. On me je načinio samostalnim i ja sam se, ne obazirući se više na školske programe, razvijao u onom pravcu koji su mi moje sposobnosti određivale, ne prezajući pri tom od prvih teškoća. Moj rad dobio je jasan pravac i sistem, a neočekivani uspesi u njemu stvorili su u meni samopouzdanje, potrebno za takav uspeh. U meni se razvila ljubav za nauku i ambicija da joj služim. Htedoh da postanem naučnik. Dogovorih se sa mojim mlađim bratom Ljubišom, koji je imao više smisla za praktičan život i bio ustalac, da on na sebe primi dužnost staranja o našem poljoprivrednom dobru i postane ekonom, a ja ću biti profesor.</p> <p>Ali kada, sa sedamnaest godina, svrših realku, ispreči se toj mojoj nameri velika jedna zapreka. Prema ondašnjim austrijskim zakonima, nisam se mogao upisati na bečki</p>
--

Univerzitet, jer nisam znao latinski i grčki. Ja sam bio voljan da ostanem još godinu dana u Osijeku, uveren da za to vreme mogu naučiti oba jezika i položiti još gimnazijsku maturu, ali se moji profesori usprotiviše tome. Oni su me sa mojih 53 kilograma smatrali za telesno suviše slabog za toliki napor. A da postanem profesor! - Znali su oni svu bedu takvog poziva. Zato odlučih da pođem na bečku tehniku, gde ću imati dovoljno prilike da razvijem svoje sposobnosti i osiguram sebi bolji život no što su ga oni favorili. Varičak i ja prihvatismo, iako teška srca, takvo rešenje.

Rešenje

Prepričani tekst treba da sadrži glavne informacije i događaje iz navedenog teksta.

SJ. 1.2.5. svoj jezik prilagođava medijumu izražavanja (govoru, odnosno pisanju), temi, prilici i sl.; prepoznaje i upotrebljava odgovarajuće jezičke varijetete (formalni ili neformalni)

Zadatak

Data rečenica pripada razgovornom, neformalnom stilu. Zameni neke reči u njoj tako da se ta rečenica može upotrebiti i u zvaničnim, formalnim situacijama.

Uzeo sam od čaleta fotoaparata i fotke su ispale super.

--

Rešenje

Uzeo sam od oca/tate fotoaparata i slike/fotografije su ispale odlično/lepo/izvrsno.

SJ.1.2.6. vlada osnovnim žanrovima pisane komunikacije: sastavlja pismo; popunjava različite obrasce i formulare s kojima se susreće u školi i svakodnevnom životu

Zadatak

Popuni prijavu za upis u srednju školu štampanim slovima ćirilice.

Popuni samo rubrike koje su osenčene sivom bojom.

Образац ПУ

ПРИЈАВА ЗА УПИС УЧЕНИКА У СРЕДЊУ ШКОЛУ

Пријављујем се за упис у _____ разред _____
(назив средње школе)
 _____ у _____

Подручје рада _____

Образовни профил за стручне школе, односно смер за гимназије:

Презиме и име ученика	
Дан, месец и година рођења	
Место рођења, општина и држава	
Презиме и име оца, његово занимање и адреса	
Презиме и име мајке и њено занимање	
Презиме и име старатеља, његово занимање и адреса (ако ученик нема родитеља)	
Адреса ученика: општина, место, улица и број	
У којој школи, у ком месту и којој школској _____	

Rešenje

Образац ПУ

ПРИЈАВА ЗА УПИС УЧЕНИКА У СРЕДЊУ ШКОЛУ

Пријављујем се за упис у _____ разред ЕКОНОМСКА ШКОЛА
(назив средње школе)
 _____ у ЧАЧКУ

Подручје рада _____

Образовни профил за стручне школе, односно смер за гимназије:

Презиме и име ученика	<u>МАРКО МАРКОВИЋ</u>
Дан, месец и година рођења	<u>1. 4. 1995</u>
Место рођења, општина и држава	
Презиме и име оца, његово занимање и адреса	
Презиме и име мајке и њено занимање	
Презиме и име старатеља, његово занимање и адреса (ако ученик нема родитеља)	
Адреса ученика: општина, место, улица и број	<u>ЧАЧАК, ЧАЧАК ВУКА КАРАџИЋА 15</u>
У којој школи, у ком месту и којој школској _____	

SJ.1.2.8. primenjuje pravopisnu normu (iz svake pravopisne oblasti) u jednostavnim primerima

Zadatak
Zaokruži slovo ispred rečenice koja je napisana prema pravopisnim pravilima. a) Govorio je ne iskreno sa mnom celo večē. b) U najbolje urađenom zadatku nije bilo ne pravilnosti. v) Plodovi koje smo ubrali bili su još uvek ne zreli. g) Svi su odustali od igre ne znajući gde sam se sakrio.
Rešenje
g) Svi su odustali od igre ne znajući gde sam se sakrio.

Zadatak		
Napiši slovima sledeće brojeve:		
48		
128.		
500		
XII		
Rešenje		
četrdeset (i) osam, sto dvadeset (i) osmi, petsto (pet stotina), dvanaesti		

SJ.1.2.9. ima izgrađenu jezičku toleranciju i negativan stav prema jeziku diskriminacije i govoru mržnje*

3. GRAMATIKA, LEKSIKA, NARODNI I KNJIŽEVNI JEZIK

U podoblasti GRAMATIKA učenik/učenica:

SJ.1.3.1. zna osobine i vrste glasova; deli reč na slogove u jednostavnijim primerima; primenjuje književnojezičku normu u vezi sa glasovnim promenama

Zadatak
Dopuni sledeći tekst: U srpskom jeziku ima _____ glasova (navedi njihov broj). Glasovi prilikom čijeg izgovora vazdušna struja slobodno prolazi kroz govorni kanal nazivaju se _____. Glasovi prilikom čijeg izgovora vazdušna struja nailazi na prepreku nazivaju se _____. Glasovi prilikom čijeg izgovora glasnice ("glasne žice") trepere jesu _____, a oni prilikom čijeg izgovora ne trepere jesu _____.
Rešenje

trideset (30), samoglasnici, suglasnici, zvučni, bezvučni

Zadatak

Upiši u tabelu zvučne parnjake datih bezvučnih glasova. Ako zvučni parnjak ne postoji, upiši kosu crtu:

T	č	ć	s	h

Rešenje

T	č	ć	s	h
d	dž	đ	z	/

Zadatak

Napiši pravilno glagole dodavanjem prefiksa (iz-, raz-, od-, pod-) na date glagole. Vodi računa o rezultatima glasovnih promena koje se vrše pri spajanju prefiksa sa glagolom.

iz- +	=	
čeprkati	=	
raz- + ljutiti	=	
od- + deliti	=	
raz- + širiti	=	
pod- + činiti	=	

Rešenje

iščeprkati, razljutiti, odeliti, raširiti, potčiniti

Zadatak

Dopiši odgovarajući oblik reči koja je data u zagradi:

a) Ja vučem, a oni ne _____ (vući).

Ti možeš, a ja ne _____ (moći).

b) Poželeo sam u _____ (čestitka) svom prijatelju da njegov tim ponovo zaigra u prvoj _____ (liga).

v) Na izložbi je bilo mnogo _____ (posetilac). Svim tim _____ (posetilac) slikar se posebno zahvalio.

Rešenje

a) vuku, mogu

- b) čestitki, ligi
v) posetilaca, posetiocima

SJ. 1.3.2. uočava razliku između književne i neknjiževne akcentuacije*
SJ. 1.3.3. određuje mesto rečeničnog akcenta u jednostavnim primerima

Zadatak
U rečenici koja je odgovor na pitanje podvuci reč na kojoj stoji rečenični akcent:
a) Pitanje: Kad je Janko doputovao? Odgovor: Juče je doputovao.
b) Pitanje: Kome si to rekla? Odgovor: Nisam rekla nikome.
Rešenje
a) Juče b) nikome

SJ.1.3.4. prepoznaje vrste reči; zna osnovne gramatičke kategorije promenljivih reči; primenjuje književnojezičku normu u vezi s oblicima reči

Zadatak								
Razvrsta reči po vrstama, kao što je započeto.								
letnji, <u>igračka</u> , naš, sreća, letovati, igrati, srećan, taj								
<table border="1"> <thead> <tr> <th>imenice</th> <th>pridevi</th> <th>zamenice</th> <th>glagoli</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><u>igračka</u></td> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> </tr> </tbody> </table>	imenice	pridevi	zamenice	glagoli	<u>igračka</u>	_____	_____	_____
imenice	pridevi	zamenice	glagoli					
<u>igračka</u>	_____	_____	_____					
Rešenje								
<table border="1"> <tbody> <tr> <td>sreća</td> <td>letnji srećan</td> <td>naš taj</td> <td>letovati igrati</td> </tr> </tbody> </table>	sreća	letnji srećan	naš taj	letovati igrati				
sreća	letnji srećan	naš taj	letovati igrati					

Zadatak
Podvučeni glagoli u tekstu imaju oblik aorista. Zameni iz prezentom, kao što je započeto.
Tekst sa glagolima u aoristu:
Kad ribice <u>odoše</u> , <u>navali</u> Rak Krojač na posao. <u>Posla</u> račiće da naberu materijal potreban za riblje haljine: rečnog bisera, sedefa, šarenog sitnog peska. A čim <u>se</u> oni <u>vrtiše</u> , <u>poče</u> da pravi nova odela nižući bisere i sedef na duga vlakna like.
Za to vreme ribe su spremale vir za zabavu. Predveče <u>uputiše se</u> Raku Krojaču da vide šta je s haljinama.

Tekst sa glagolima u prezentu:

Kad ribice odu, _____ Rak Krojač na posao. _____ račiće da naberu materijal potreban za riblje haljine: rečnog bisera, sedefa, šarenog sitnog peska. A čim __ oni _____, _____ da pravi nova odela nižući bisere i sedef na duga vlakna like.

Za to vreme ribe su spremale vir za zabavu. Pred večer _____ Raku Krojaču da vide šta je s haljinama.

Rešenja

navali, pošalje, se vrate, počne, upute se

Zadatak

Rasporedi podvučene reči prema vrsti kojoj pripadaju:

Ja mislim da nema smisla pisati predgovor autobiografiji. Ako život čovečji i ima neki predgovor, on je tako intimne prirode da se o njemu uopšte i ne piše. Ali se meni predgovorom valja opravdati što sam preduzeo ovaj posao - pisanje biografije - kojim se obično bave propali političari. I eto, toga opravdanja radi, ja moram ovu prvu glavu posvetiti predgovoru.

a) Imenice:	_____	.
b) Pridevi:	_____	.
v) Zamenice:	_____	.
g) Prilozi:	_____	.
d) Brojevi:	_____	.
đ) Glagoli:	_____	.
e) Predlozi:	_____	.
ž) Veznici:	_____	.
z) Rečce:	_____	.

Rešenja

a) Imenice: smisla, život, predgovorom, pisanje
b) Pridevi: čovečji, intimne
v) Zamenice: ja, neki, ovaj, kojim, toga
g) Prilozi: tako, obično
d) Brojevi: prvu
đ) Glagoli: mislim, pisati, moram
e) Predlozi: o, radi
ž) Veznici: ako, da, ali, i
z) Rečce: ne, eto

SJ. 1.3.5. razlikuje proste reči od tvorenic; prepoznaje koren reči; gradi reč prema zadatom značenju na osnovu postojećih tvorbenih modela

Zadatak

Razvrstaj date reči u dve grupe prema njihovom korenu. Precrtaj reči koje ne pripadaju

nijednoj od tih grupa.

Rešenje

Jedna grupa: lepak, prilepiti, lepljiv, nalepnica
Druga grupa: ulepšati, lepota, Leposava, prelep
Precrtati: leptir, klepiti

SJ. 1.3.6. prepoznaje sintaksičke jedinice (reč, sintagmu, predikatsku rečenicu i komunikativnu rečenicu)

Zadatak

Napiši koliko u sledećem tekstu ima komunikativnih, a koliko predikatskih rečenica:

Posle toga, carev sin počne sam putovati po svetu i tako, putujući zadugo, dođe u jednu planinu i zanoći kod jednog pustinjaka. Sutradan nastavi put.

a) Broj komunikativnih rečenica: _____.

b) Broj predikatskih rečenica: _____.

Rešenje

a) dve (2)
b) četiri (4)

SJ. 1.3.7. razlikuje osnovne vrste nezavisnih rečenica (obaveštajne, upitne, zapovedne)

Zadatak

Iza svake nezavisne predikatske rečenice napiši naziv vrste kojoj te rečenice pripadaju;

- Gospodine profesore, šta su to magareće godine? _____
- Pričajte, gospodine! _____
- Djeco, pa vi ste sad u magarećim godinama. _____.

Rešenje

upitna
zapovedna
obaveštajna (izjavna)

SJ. 1.3.8. određuje rečenične i sintagmatske članove u tipičnim (školskim) primerima

Zadatak	
Pažljivo pročitaj sledeću rečenicu i odredi službu rečeničnih članova, kao što je započeto.	
Ivana, moja komšinica, pravi nedeljom voćne kolače.	
1. Ivana	a) objekat
2. moja komšinica	b) subjekat
3. pravi	v) apozicija
4. nedeljom	g) predikat
5. voćne kolače	d) priloška odredba
Rešenje	
1 b), 3g), 4d), 5a)	

Zadatak	
U sledećim rečenicama istaknute su sintagme. Podvuci njihove glavne reči.	
Nemanja je sedeo na obali rečice . Proticalo je sunčano avgustovsko popodne , ali je on bio uznemiren: nijedan plan koji je smislio nije mu bio dovoljno dobar . Razmišljajući o tome , otkinuo je jednu travku i stao da je gricka.	
Rešenje	
<u>obali</u> rečice, sunčano avgustovsko <u>popodne</u> , dovoljno <u>dobar</u> , <u>razmišljajući</u> o tome	

SJ.1.3.9. pravilno upotrebljava padeže u rečenici i sintagmi

Zadatak	
Napiši odgovarajući oblik reči iz zagrada. Vodi računa o smislu rečenice.	
Rođena sam u _____ (Rabrovica), gde je moj otac bio učitelj. Ali, još dok sam bila beba, preneli su me u _____ (Brankovina). To je, takođe, selo u _____ (valjevski kraj), koji je pun _____ (šumarci).	
Bilo je i _____ (reke), brzih i lepih. Pored _____ (jedna takva reka) i ja sam rasla. Tamo sam sa _____ (dečaci) pravila _____ (vodenice) od _____ (kukuruzovina). Odrasla sam slušajući pesme _____ (ptice), što mi je kasnije pomoglo u _____ (nauka), a i za _____ (poezija) je bilo važno.	
Rešenje	
Rabrovici, Brankovinu, valjevskom kraju, šumaraka, reka, jedne takve reke, dečacima, vodenice, kukuruzovine, ptica, nauci, poeziju	

SJ. 1.3.10. pravilno upotrebljava glagolske oblike (osim imperfekta)

Zadatak
Napiši glagole iz zagrada u odgovarajućem obliku. Ja upravo _____ (završavati) osnovnu školu. Za nekoliko dana _____ (polagati) prijemni ispit. _____ (voleti) da se upišem u gimnaziju, ali ne znam da li ću uspeti. Još pre dva meseca _____ (početi) da _____ (učiti), ali roditelji mi stalno ponavljaju: " _____ (vežbati) svakog dana i uspećeš!"
Rešenje
završavam polagaću, ću polagati, polažem voleo bih, volela bih Počeo sam, počela sam, učim Vežbaj

SJ. 1.3.11. prepoznaje birokratski jezik kao nepoželjan način izražavanja

Zadatak
U svakom paru rečenica precrtaj onu rečenicu koja je napisana birokratskim jezikom. a) Meteorolozi očekuju da će zahladneti. - Meteorolozi očekuju da će se pojaviti period niskih temperatura. b) Vršimo usluge tapaciranja nameštaja. - Tapaciramo nameštaj. v) Nemamo dovoljno finansijskih sredstava. - Nemamo dovoljno novca. g) Cene su ponovo porasle. - Ponovo je došlo do rasta cena.
Rešenje
Birokratske rečenice su sledeće: a) Meteorolozi očekuju da će se pojaviti period niskih temperatura b) Vršimo usluge tapaciranja nameštaja. v) Nemamo dovoljno finansijskih sredstava. g) Ponovo je došlo do rasta cena.

U podblasti LEKSIKA učenik/učenica:

SJ.1.3.12. poznaje osnovne leksičke pojave: jednoznačnost i višeznačnost reči, osnovne leksičke odnose: sinonimiju, antonimiju, homonimiju; metoforu kao leksički mehanizam

Zadatak
Poveži reči iz leve kolone s rečima iz desne kolone tako da dobiješ parove sinonima. U levoj koloni jedna je reč suvišna.
1. human a) častan 2. čestit b) čovečan 3. oprezan v) dosetljiv 4. stidljiv g) predostrožan 5. dovitljiv

Rešenje

1 b), 2 a), 3 g), 5 v)

Zadatak

Pročitaj sledeće rečenice:

1. Posmatram bele mišice koji trče brzo.
- 2 Od dugog vežbanja zboleli su me trbušni mišići.

Reč mišić u prvoj rečenici upotrebljena je u značenju **mali miš**, a u drugoj rečenici u značenju **elastični organ** kod životinja i čoveka.

Navedena značenja reči ilustruju pojavu koja se naziva:

- a) polisemija;
- b) antonimija;
- v) sinonimija;
- g) homonimija.

Rešenje

g) homonimija

Zadatak

a) Među sledećim parovima reči podvuci antonime

doći - dolaziti
doći - stići
doći - otići

b) Napiši antonime sledećih reči:

svetao	
ispod	
blizu	

Rešenje

- a) doći - otići
- b) svetao - taman; ispod - iznad; blizu - daleko

Zadatak

Zaokruži slovo ispred rečenica u kojima je značenje podvučene reči dobijeno pomoću metafore:

- a) Ptici je zaraslo slomljeno krilo.
- b) Otvoriću levo prozorsko krilo.
- v) Dobro je postavljati sebi visoke zahteve.
- g) Zgrade u mojoj ulici nisu mnogo visoke.

Rešenje
b) Otvoriću levo prozorsko <u>krilo</u> . v) Dobro je postavljati sebi <u>visoke</u> zahteve.

SJ. 1.3.13. prepoznaje različita značenja višeznačnih reči koje se upotrebljavaju u kontekstu svakodnevne komunikacije (u kući, školi i sl.)

Zadatak
Zaokruži slovo ispred primera u kojem reč pogoditi znači "razrešiti odgonetnuti". a) Pogodio me je tim rečima. b) Pogodio sam ga loptom. v) Pogodio je značenje nepoznate reči. g) Pogodio je put do stanice.
Rešenje
v) Pogodio je značenje nepoznate reči

SJ. 1.3.14. zna značenja reči i frazeologizama koji se upotrebljavaju u kontekstu svakodnevne komunikacije (u kući, školi i sl.), kao i onih koji se često javljaju u školskim tekstovima (u udžbenicima, tekstovima iz lektire i sl.)

Zadatak								
Poveži izraz iz leve kolone sa odgovarajućim značenjem iz desne kolone, kao što je započeto:								
<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%;">1. razbiti led</td> <td style="width: 50%;">a) vredno se posvetiti poslu</td> </tr> <tr> <td>2. uhvatiti maglu</td> <td>b) preći granicu dopuštenog</td> </tr> <tr> <td>3. prevršiti meru</td> <td>v) savladati prve teškoće</td> </tr> <tr> <td>4. zagrejati stolicu</td> <td>g) pobeći, nestati</td> </tr> </table>	1. razbiti led	a) vredno se posvetiti poslu	2. uhvatiti maglu	b) preći granicu dopuštenog	3. prevršiti meru	v) savladati prve teškoće	4. zagrejati stolicu	g) pobeći, nestati
1. razbiti led	a) vredno se posvetiti poslu							
2. uhvatiti maglu	b) preći granicu dopuštenog							
3. prevršiti meru	v) savladati prve teškoće							
4. zagrejati stolicu	g) pobeći, nestati							
Rešenje								
1 v), 2 g), 3 b), 4 a)								

Zadatak
Dopuni sledeće rečenice: a) Ako se neko sasvim povukao, prikrilo, odustao od učešća u zbivanjima, kažemo da se sakrio u _____ rupu. b) Ako se neko sveti, uzvraća nekome istom merom, onda kažemo: " _____ za _____, zub za zub". v) Ako se neko trudi da bude neprimetan, onda se pravi manji od _____ zrna. g) Ako je neko nemiran, uzrujan, uzbuđen zbog nečega, kaže se da sedi kao na _____.
Rešenje

- a) mišju
- b) oko (za) oko
- v) makova, makovog
- g) iglama

SJ. 1.3.15. određuje značenja nepoznatih reči i izraza na osnovu njihovog sastava i/ili konteksta u kome su upotrebljeni (jednostavni slučajevi)

Zadatak

Pročitaj sledeću rečenicu.

Pošto je za dobru organizaciju velikih sportskih takmičenja potrebno mnogo ljudi, a novca nema dovoljno za sve, organizatori se oslanjaju na pomoć volontera, među kojima uvek ima dosta učenika osnovnih i srednjih škola.

Reč **volonter** iz rečenice znači:

- a) odabrani đak neke škole, koji se bavi timskim sportom;
- b) mladi sportista, predstavnik svoje zemlje na takmičenju;
- v) osoba koja dobrovoljno i besplatno obavlja neku službu;
- g) lice koje bez preporuke radi umesto stalno zaposlenih.

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Rešenje

- v) osoba koja dobrovoljno i besplatno obavlja neku službu

Zadatak

Pročitaj sledeći odlomak iz dela *Umetnost i njena istorija*.

Najznačajnija crta rimske arhitekture, ipak, jeste korišćenje lukova. Ovaj je izum igrao malu ili nikakvu ulogu u grčkom graditeljstvu, premda je, verovatno, bio poznat i grčkim neimarima. Sastaviti luk od posebnih, klinasto uglavljenih kamenova prilično je složena veština.

1. Reč **neimar** znači:

- a) vajar;
- b) istoričar;
- v) graditelj;
- g) sastavljač.

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

2. Napiši reč koja ima isto značenje kao reč "crta" iz prve rečenice.

Rešenje

- 1. v) graditelj
- 2. odlika, karakteristika, obeležje, osobina (jedna reč)

SJ. 1.3.16. služi se rečnicima, priručnicima i enciklopedijama

Zadatak
<p>U Rečniku srpskog jezika značenja reči kuhinja obeležena su brojevima od 1 do 3 i definisana su na sledeći način:</p> <p>1. a. prostorija (ređe posebna zgrada) u kojoj se kuva, priprema jelo, hrana. b. organizovana ishrana uz neku ustanovu, fabriku i sl. za njene članove; menza: đaćka~, školska~, 2. način, veština kuvanja, pripremanja jela; samo jelo, hrana: francuska~, 3. fig. mesto, sredina, centar gde se smišljaju, odakle se šire lažne vesti, klevete, propaganda, spletke i sl.</p> <p>Pronađi pod kojim se brojem u rečniku nalazi značenje reči kuhinja u sledećoj rečenici:</p> <p style="text-align: center;">Ima puno restorana u kojima se sprema dobra srpska kuhinja.</p> <p>To značenje se u rečniku nalazi pod brojem:</p> <p>a) 1.a. b) 1.b. v) 2. g) 3.</p> <p style="text-align: center;">Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.</p>
Rešenje
v) 2

U podoblasti NARODNI I KNJIŽEVNI JEZIK učenik/učenica:

SJ.1.3.17. razlikuje pojmove književnog i narodnog jezika; zna osnovne podatke o razvoju književnog jezika kod Srba (od početaka do danas)

Zadatak
Napiši naziv književnog jezika kojim je napisano <i>Miroslavljevo jevanđelje</i> .

Rešenje
srpskoslovenski jezik

SJ. 1.3.18. zna osnovne podatke o poreklu i dijalekatskoj razuđenosti srpskog jezika

Zadatak
Zaokruži slova ispred tačnih tvrdnji.
<p>a) Srpski jezik je istočnoslovenski jezik. b) Slovenski jezici pripadaju indoevropskoj porodici jezika. v) Slovački i slovenački su slovenski jezici. g) Ekavski i (i)jekavski su različiti izgovori jednog jezika.</p>

- d) Dijalekat je isto što i književni jezik.
 đ) Kosovsko-resavski dijalekat je ušao u osnovicu književnog jezika.

Rešenje

- b) Slovenski jezici pripadaju indoevropskoj porodici jezika.
 v) Slovački i slovenački su slovenski jezici.
 g) Ekavski i (i)jekavski su različiti izgovori jednog jezika.

SJ. 1.3.19. zna osnovne podatke o jezicima nacionalnih manjina

Zadatak

U Srbiji ima više jezika nacionalnih manjina. U ovom nizu navedeni su neki od njih. Podvuci ih.

engleski, rusinski, ruski, mađarski, srpski, francuski, romski

Rešenje

rusinski, mađarski, romski

SJ.1.3.20. ima pozitivan stav prema dijalektima (svom i tuđem)*

SJ. 1.3.21. razume važnost književnog jezika za život zajednice i za lični razvoj *

4. KNJIŽEVNOST

U oblasti KNJIŽEVNOST učenik/učenica

SJ.1.4.1. povezuje naslove pročitanih književnih dela (predviđenih programima od V do VIII razreda) sa imenima autora tih dela

Zadatak

Poveži linijama naslove pesama sa imenima njihovih autora. Jedan naslov je suvišan.

<i>Svetli grobovi</i>	Milan Rakić
<i>Simonida</i>	Vasko Popa
<i>Otadžbina</i>	Jovan Jovanović Zmaj
<i>Nebo</i>	Đura Jakšić
<i>Očiju tvojih da nije</i>	

Rešenje

Svetli grobovi, Jovan Jovanović Zmaj; *Simonida*, Milan Rakić; *Otadžbina*, Đura Jakšić; *Očiju tvojih da nije*, Vasko Popa

SJ.1.4.2. razlikuje tipove književnog stvaralaštva (usmena i autorska književnost)

Zadatak

Ispred odlika koje su karakteristične za usmeno stvaralaštvo upiši znak +. Ako se odlika ne odnosi na usmeno stvaralaštvo, upiši znak -.

	+ ili -
Dela stvaraju obdareni nepoznati pojedinci.	
Dela nisu podložna promeni, prenose se uvek u istom obliku.	
U delima se koriste etalni epiteti, ustaljeni počeci i završeci.	

Rešenje

	+ ili -
Dela stvaraju obdareni nepoznati pojedinci.	+
Dela nisu podložna promeni, prenose se uvek u istom obliku.	-
U delima se koriste etalni epiteti, ustaljeni počeci i završeci.	+

SJ. 1.4.3. razlikuje osnovne književne rodove: liriku, epiku i dramu

Zadatak

Odredi kom **književnom rodu** pripada delo iz kog je preuzet sledeći odlomak:

"Na prostranoj površini Velikog pijaca počeli su jednog dana da slažu neke grede i letve i da gomilaju sanduke. Idući iz škole, mi smo se zaustavljali i posmatrali zaposlene ljude, strance i domaće, kako predano, očigledno s nekim planom, posluju oko tih stvari, i kako u tom radu svaka od njih dobija svoje mesto, svoj novi izgled i time objašnjenje i opravdanje. Sve zajedno: podiže se cirkus."

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Odlomak pripada:

- a) lirskom književnom rodu;
- b) epskom književnom rodu;
- v) dramskom književnom rodu.

Rešenje

b) epskom književnom rodu

SJ.1.4.4. prepoznaje vrste stiha (rimovani i nerimovani; osmerac i deseterac)

Zadatak

Podvuci stihove u osmercu
Savu, Mlavu i Moravu Prelazeći ja, Tebe sam se zaželeo I lakoga sna.
Rešenje
<u>Savu, Mlavu i Moravu</u> <u>Prelazeći ja,</u> <u>Tebe sam se zaželeo</u> <u>I lakoga sna.</u>

SJ.1.4.5. prepoznaje različite oblike kazivanja u književnoumetničkom tekstu: naracija, deskripcija, dijalog i monolog

Zadatak
Među ponuđenim oblicima kazivanja zaokruži onaj koji odgovara navedenom odlomku iz pripovetke <i>Kanjoš Macedonović</i> Stefana Mitrova Ljubiše.
- Mi se nadali da će nam doći bolji i viši junak nego si ti. Najedi se Kanjoš da pukne: - Moja gospodo! Bolji i viši pođoše boljijema i višijema, a ja jedva vas dopadoh.
naracija deskripcija dijalog monolog
Prispije Kanjoš u Mletke na Cvijeti, u najljepše doba godine. Gdje će, gdje neće, te on kod one trojice gdje je pio kafu.
naracija deskripcija dijalog monolog
Svod joj je pozlatom izvezen, stupovi mramorni zlatnom žicom optočeni, stoli od kadife s bisernim uresom, a duždevo prestolje od slonove kosti okićeno lovorjem.
naracija deskripcija dijalog monolog
Rešenje
dijalog; naracija; deskripcija

SJ. 1.4.6. prepoznaje postojanje stilskih figura u književnoumetničkom tekstu (epitet, poređenje, onomatopeja)

Zadatak
Prepiši iz stihova pesme <i>Veče</i> Vojislava Ilića bar dve onomatopejske reči
Sve grli mir i san. Pokašto zaurla samo Susedov stari pas, il' pozno došavši s rada. Ispreže ratar plug i stoku umornu poji,

I đeram škripi sve i voda žuboreć' pada.

Rešenje

zaurla, škripi, žuboreć (priznaju se dva ili tri odgovora)

SJ.1.4.7. uočava bitne elemente književnoumetničkog teksta: motiv, temu, fabulu, vreme i mesto radnje, lik...

Zadatak

Pročitaj pesmu Jovana Jovanovića Zmaja iz zbirke Đulići i razmisli o motivu **cveta** u stihovima

XIX

Molio sam oči,
Da suze ne liju,
I molio sam prsi,
Da tako ne biju.

I preklinj'o sam ljubav,
Ta da me ne kuša;
Al' ljubav, oči, srce,
Niko me ne sluša.

A jedan cvetić što ga
Najlepši rodi maj,
Čuo je šta sam krio -
Najtaninij' uzdisaj.

Miris se toga cveta
S uzdahom zamrsi,
I cvetak porumene,
Pade mi na prsi.

Pa sad mi cvetak draži
Od samih očiju,
Pa sad mi cvetak bliži
Od samih prsiju;
Pa sad me ljubav goni
Da ištem oproštaj -
Gle, šta učini sa mnom
Maleni cvetak taj.

Na koga misli lirski subjekt kada govori o **cvetu**, **cvetiću** i **cvetku**?

Rešenje

na dragu (na ženu, na voljeno biće)

SJ.1.4.8. ima izgrađenu potrebu za čitanjem književnoumetničkih tekstova i poštuje nacionalno, književno i umetničko nasleđe*

SJ.1.4.9. sposoban je za estetski doživljaj umetničkih dela*

Sledeći iskazi opisuju šta učenik/učenica zna i ume na srednjem nivou.

1. VEŠTINA ČITANJA I RAZUMEVANJE PROČITANOG

U oblasti VEŠTINA ČITANJA I RAZUMEVANJE PROČITANOG učenik/učenica:

SJ.2.1.1. čita tekst koristeći različite strategije čitanja: "letimično čitanje" (radi brzog nalaženja određenih informacija); čitanje "s olovkom u ruci" (radi učenja, radi izvršavanja različitih zadataka, radi rešavanja problema); čitanje radi uživanja*

SJ.2.1.2. poznaje vrste neumetničkih tekstova (izlaganje, tehnički opis, tehničko pripovedanje, rasprava, reklama)

Zadatak

Zaokruži slovo ispred neumetničkog teksta koji je primer za tehničko pripovedanje.

- a) Novi broj *Dositeja* donosi vam razonodu sa, čak, 20 kviz-pitanja! Časopis *Dositej* možete naručiti odmah preko školske biblioteke i platiti godišnju pretplatu u samo dve rate. Svake godine čeka vas četiri primerka ovog lista. Prijavite se, što pre, jer znajte: *Dositej* nagrađuje!
- b) Uputstvo za igrače kviza: Broj učesnika kviza nije ograničen. Pred vama je 20 pitanja. Imate vremena 30 minuta za rešavanje zadataka. Uz svako pitanje nalaze se tri ponuđena odgovora. Vaš će zadatak biti da svako pitanje pažljivo pročitate i zaokružite slovo ispred tačnog odgovora. Nakon isteka predviđenog vremena, proverite vaše odgovore prema rešenju na strani 24. Pobednik je onaj učesnik koji bude imao najviše tačnih odgovora.
- v) Časopis *Dositej* iz Gornjeg Milanovca namenjen je negovanju neprolaznih nacionalnih vrednosti. On je upisan u registar sredstava javnog informisanja pod rednim brojem 2.570. Časopis je oslobođen plaćanja poreza na promet po članu 32. stav 1. tačka 12. Zakona o akcizama i porezu na promet.
- g) Nije bilo lako da se utvrdi kada se tačno rodio Dositej Obradović pošto se nije moglo doći do tačnih podataka. Kao godine rođenja uzimaju se 1739. i 1740. Zna se da je na krštenju dobio ime Dimitrije i da su njegovi roditelji otac Đurađ i majka Kruna.

Rešenje

b)

SJ.2.1.3. prepoznaje i izdvaja jezička sredstva karakteristična za različite funkcionalne stilove

Zadatak

Pročitaj tekst i razmisli o odlikama stila kojima je tekst napisan.

Vojislav Ilić je naš prvi pesnik moderne, parnasovac¹, koji je u poslednjim godinama pevanja naslutio simbolizam. Svojom poezijom je uticao na srpske pesnike s kraja 19. veka i početka

20. veka.

Put kojim je Vojislav Ilić došao do svog pesničkog izraza bio je poseban. On se nije ugledao na nekog od tadašnjih francuskih pesnika - parnasovaca, jer su interesovanja za parnasovce, prvi prevodi i komentari njihove poezije kod nas nastupili kasnije. Učitelji Vojislava Ilića bili su ruski pesnici romantizma.

¹**Parnasovci - (naziv uzet prema brdu Parnas u Grčkoj, koje je po predanju bilo mesto boga Apolona i njegovih devet muza, zaštitnica umetnosti i nauke) predstavljaju grupu pesnika koji su saradivali u zajedničkim zbirka pod naslovom *Savremeni Parnas*, od kojih je prva objavljena 1866. godine u Francuskoj.**

Dopuni sledeću rečenicu.

U tekstu je istaknuta fusnota. Korišćenje fusnote je najčešće odlika _____ stila.

Rešenje

naučnog stila

SJ.2.1.5. pronalazi, izdvaja i upoređuje informacije iz dva kraća teksta ili više njih (prema datim kriterijumima)

Zadatak

Pročitaj navedene tekstove i odredi šta je zajedničko u njima.

Tekst 1

Medved je medved zato što je "medojed", što jede med. Zna se da medved nije samo medojed; kad nema meda, on je "svejed": biljojed i mesojed. Pa ipak, medved je u svim slovenskim jezicima nazvan po medu, jer od sve hrane najviše voli - med. A u staroj postojbini Slovena, tamo u šumama iza Karpata, tamo je bilo mnogo meda.

Nije samo medved - medved. I čoveka ponekad nazovu medvedom - ako je krupan, ili ako je grub, nespretan, trapav, truntav i nezgrapan.

Tekst 2

Medved ijek. **medvjed** (dijal. ijek. međed) m **1.** zool. u mn.: porodica sisara Ursidae, krupne zveri zdepastog, nezgrapnog tela, gustog kudravog krzna, sitnih očiju, malih ušiju, kratkog repa i snažnih kandži na prstima, čije različite vrste žive najviše u šumama Evrope, Azije i Amerike (u našim krajevima mrki medved *Ursus Arctos*). **2.** fig. prezr. nezgrapan, trapav, odn. neotesan, ograničen, glup čovek.

Iz **oba teksta** može se saznati:

- a) kako je medved u slovenskim jezicima dobio ime;
- b) na kojim kontinentima medvedi danas žive;
- v) kakvog čoveka nazivamo medvedom;
- g) koja je omiljena hrana medveda.

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Rešenje
v) kakvog čoveka nazivamo medvedom

SJ.2.1.7. prepoznaje stav autora neumetničkog teksta i razlikuje ga od drugačijih stavova iznetih u tekstu

Zadatak
<p>Pročitaj pažljivo sledeći tekst i odredi kakav je stav autora teksta prema nasilnom ponašanju mladih.</p> <p style="text-align: center;">NASILJE U ŠKOLAMA</p> <p>Nedavno je u 115 škola sprovedeno istraživanje o nasilju među učenicima. Ustanovljeno je da u nasilnoj komunikaciji ne učestvuje 71% učenika. Drugim rečima, 71% učenika nisu ni žrtve, ni nasilnici. Znači, nešto više od četvrtine ispitanih učenika, tačnije 29%, pojavljuje se u "krugu nasilja" bilo kao žrtve bilo kao nasilnici. U ulozi žrtve je 21% od ukupnog broja ispitanih. Neke žrtve su istovremeno i nasilnici. U ispitivanoj grupi ima 4% takvih učenika. Najčešći oblici nasilnog ponašanja učenika su vređanje i ismevanje. Ovakva ponašanja učenika nastavnici uglavnom tolerišu kao oblik normalne vršnjačke komunikacije na školskom uzrastu. Neki stručnjaci, međutim, smatraju da je to problem i da bi trebalo uticati na takav stav nastavnika.</p> <p>Autor ovog teksta izražava sledeći stav prema nasilnom ponašanju mladih:</p> <p>a) nezainteresovan je;</p> <p>b) uzdržan je;</p> <p>v) zabrinut je;</p> <p>g) besan je.</p> <p style="text-align: center;">Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.</p>
Rešenje
b) uzdržan je

2. PISANO IZRAŽAVANJE

U oblasti *PISANO IZRAŽAVANJE* učenik/učenica:

SJ.2.2.1. sastavlja ekspozitorni, narativni i deskriptivni tekst, koji je celovit i koherentan
Zadatak
<p>Svako od nas ima svoje omiljeno mesto. To je mesto na kome se oseća dobro i sigurno, na kome je srećan i zadovoljan. Ono može da bude blizu ili daleko, može da bude stvarno ili izmišljeno. Tvoj je zadatak da nam opišeš <i>svoje</i> omiljeno mesto tako da nam se učini da smo i mi bili tamo.</p>

Za ovaj zadatak imaš ukupno 90 minuta. Za to vreme treba da odlučiš o čemu ćeš pisati, sa koliko i kakvih detalja ćeš nam predstaviti svoje omiljeno mesto, kako ćeš nam najbolje objasniti zašto ti je toliko drago. Zatim treba da napišeš rad, ponovo ga pročitaš, proveriš ima li grešaka i ispraviš sve greške koje uočiš (ako treba, prepisi svoj rad). Ne zaboravi da svom radu daš i naslov.

Tvoj rad će se ocenjivati na osnovu toga:

- koliko je tekst jasan, celovit i koherentan;
- koliko su dobro izabrani detalji kojima nam dočaravaš svoje omiljeno mesto;
- koliko poštuješ pravopisna pravila.

Molimo te da pišeš čitko.
Srećan rad!

Rešenje

Ocenjuje se koliko je rad jasan, celovit i koherentan, koliko je odgovoreno na temu, koliko su dobro izabrani detalji i koliko se poštuju pravopisna pravila.

Zadatak

Škole su mesta u kojima se u svakom trenutku nešto događa: i na času, i na odmorima, i pre početka nastave, i kad se ona okonča. Seti se jednog događaja iz svoje škole i ispričaj ga i nama.

Za ovaj zadatak imaš ukupno 90 minuta. Za to vreme treba da odlučiš o čemu ćeš pisati, koji ćeš nam događaj ispričati. Šta se sve desilo, gde i kada, ko je učestvovao? Koja je bila tvoja uloga u tome što se desilo, kako si se osećala/osećao? Zatim treba da napišeš rad, ponovo ga pročitaš, proveriš ima li grešaka i ispraviš sve greške koje uočiš (ako treba, prepisi svoj rad). Ne zaboravi da svom radu daš i naslov.

Tvoj rad će se ocenjivati na osnovu toga:

- koliko je tekst jasan, celovit i koherentan;
- koliko uverljivo su predstavljeni događaj i kontekst u kom se on odvija;
- koliko poštuješ pravopisna pravila.

Molimo te da pišeš čitko,
Srećan rad!

Rešenje

Ocenjuje se koliko je tekst jasan, celovit i koherentan; koliko je odgovoreno na temu, koliko uverljivo su predstavljeni događaj i kontekst u kom se on odvija; koliko se poštuju pravopisna pravila.

Zadatak

Svi kažu da je prijateljstvo važno, ali različiti ljudi na različite načine objašnjavaju šta za njih znači izraz "pravo prijateljstvo". Iznesi nam svoje mišljenje o prijateljstvu. Objasni nam šta je za tebe prijateljstvo, šta odlikuje pravog prijatelja i po čemu se pravo prijateljstvo razlikuje od onog koje to nije.

Za ovaj zadatak imaš ukupno 90 minuta. Za to vreme treba da odlučiš kako ćeš nam najbolje

objasniti pojam prijateljstva, tako da mi, kao i svako drugi ko čita tvoj rad, shvatimo šta za tebe to znači,
Zatim treba da napišeš rad, ponovo ga pročitaš, proveriš ima li grešaka i ispraviš sve greške koje uočiš (ako treba, prepisi svoj rad). Ne zaboravi da svom radu daš i naslov.

Tvoj rad će se ocenjivati na osnovu toga:

- koliko je tekst jasan, celovit i koherentan;
- koliko jasno si izneo i obrazložio svoj stav o prijateljstvu;
- koliko poštuješ pravopisna pravila.

Molimo te da pišeš čitko,
Srećan rad!

Rešenje

Ocenjuje se koliko je tekst jasan, celovit i koherentan, koliko jasno je iznet i obrazložen stav o prijateljstvu i koliko se poštuju pravopisna pravila.

SJ.2.2.2. sastavlja vest, referat i izveštaj

Zadatak

Tvoju školu je posetio poznati sportista. On je govorio o potrebi da se deca i mladi više bave sportom i da se što više dečaka i devojčica uključi u sportske aktivnosti. Napiši u nekoliko rečenica vest o tome za školski list. Ne zaboravi da daš naslov vesti. Vodi računa o podacima koje vest treba da sadrži.

Rešenje

Vest sadrži odgovore na pitanja: ko, šta, gde, kada, kako (zašto).

SJ.2.2.3. piše rezime kraćeg i/ili jednostavnijeg teksta

Zadatak

Napiši rezime sledećeg teksta, tako što ćeš u njemu pronaći najvažnije ideje i sažeti ih u tri do pet rečenica:

Tokom većeg dela svoje istorije Rimljani su - verovali ili ne - imali samo 18, i slovima osamnaest, različitih ličnih imena. Štaviše, i od tih osamnaest u široj upotrebi bilo je samo

jedanaest: Aul, Decim, Gaj, Gnej, Lucije, Marko, Publije, Kvint, Sekst, Tiberije i Tit, Ostalih sedam imena - Apije, Keson, Mamerk, Manije, Numerije, Servije, Spurije - dobijali su samo članovi pojedinih aristokratskih porodica. Drugih imena nije bilo. Poneka koja su zabeležena u najranijoj rimskoj istoriji ili u legendama, kao Romul, Rem, Numa, Amulije itd., kasnije su izašla iz upotrebe.

Dobro, a žene? - upitaće neko. Svi primeri koje smo dosad naveli tiču se muškaraca, ali svakako su i žene morale imati lična imena! Odgovor i u ovom slučaju zvuči neverovatno s današnjeg stanovišta, ali normalno s rimskog: nisu ih imale. U starom Rimu o ravnopravnosti između polova nije bilo ni govora, žena je bila očevo vlasništvo do udaje, a muževljevo posle toga, pa se smatralo da joj "sopstveno" ime i ne treba, Umesto toga nosila je samo rodovsko prezime u ženskom obliku: "Livija" su se zvale sve žene iz roda Livijevaca, "Kornelija" one iz roda Kornelijevaca i tako dalje.

(Ivan Klajn, *Zanimljiva imena*, prilagođeno)

Rešenje

Navode se najvažnije ideje (o broju imena, o tome kako su žene i muškarci dobijali imena). Rezime se piše u tri do pet rečenica.

SJ.2.2.4. zna osnovne osobine govornog i pisanog jezika

Zadatak

Ako je navedena osobina tipična za govorni jezik, na liniji pored nje napiši "govorni", a ako je tipična za pisani jezik, napiši "pisani":

- a) Ostvaruje se u dijalogu. _____
- b) Rečenice su duže i složenije. _____
- v) Dopunjuje se gestovima i mimikom. _____
- g) Rečenice su nedovršene i nepotpune. _____
- d) Formalan (zvaničan) je. _____

Rešenje

- a) govorni
- b) pisani
- v) govorni
- g) govorni
- d) pisani

SJ.2.2.5. zna pravopisnu normu i primenjuje je u većini slučajeva

Zadatak

Prepiši ispravno sledeće rečenice vodeći računa o pravopisnim pravilima:

1. jovan petrović nastavnik u penziji pozvan je na premijeru predstave mali princ
2. premijera se ne održava u pozorištu već u sali oš žarko zrenjanin u novom sadu

Rešenje
Jovan Petrović, nastavnik u penziji, pozvan je na premijeru predstave "Mali princ".
Premijera se ne održava u pozorištu, već u sali OŠ "Žarko Zrenjanin" (,) u Novom Sadu.

Zadatak
Zaokruži slovo ispred pravilno napisane skraćenice:
a) br. (broj); b) itd (i tako dalje); v) npr. (na primer); g) dr. (doktor); d) str (strana, stranica).
Rešenje
a) br. (broj)
v) npr. (na primer)

Zadatak
U svaku od rečenica upiši zapetu tamo gde je to potrebno:
a) Putujući po zemlji sveti Sava svrati u jednu kuću da prenoći. b) Kada dođe vreme večere svi ukućani okupiše se oko trpeze.
Rešenje
Putujući po zemlji, sveti Sava svrati u jednu kuću da prenoći. Kad dođe vreme večere, svi ukućani okupiše se oko trpeze.

3. GRAMATIKA, LEKSIKA, NARODNI I KNJIŽEVNI JEZIK

U podoblasti **GRAMATIKA** učenik/učenica:

SJ.2.3.1. određuje mesto akcenta u reči; zna osnovna pravila akcenatske norme

Zadatak						
Podvuci naglašene samoglasnike u datim parovima reči:						
<table border="1"> <tr> <td>KORAK - KORAČATI</td> <td>PISATI - PREPISIVATI</td> </tr> <tr> <td>PRIZNATI - PRIZNANJE</td> <td>DODATI - DODAVATI</td> </tr> <tr> <td>LOVAC - ULOVLJEN</td> <td>OSMEH - SMEŠITI SE</td> </tr> </table>	KORAK - KORAČATI	PISATI - PREPISIVATI	PRIZNATI - PRIZNANJE	DODATI - DODAVATI	LOVAC - ULOVLJEN	OSMEH - SMEŠITI SE
KORAK - KORAČATI	PISATI - PREPISIVATI					
PRIZNATI - PRIZNANJE	DODATI - DODAVATI					
LOVAC - ULOVLJEN	OSMEH - SMEŠITI SE					
Rešenje						
<p>KORAK - KORAČATI, PISATI - PREPISIVATI, PRIZNATI - PRIZNANJE, DODATI - DODAVATI, LOVAC - ULOVLJEN, OSMEH - SMEŠITI SE</p>						

Zadatak
Zaokruži slova ispred pravila akcentovanja reči u srpskom književnom jeziku:
a) akcenti obično stoje na prvom slogu u reči; b) akcenti ne mogu stajati na poslednjem slogu u reči; v) na jednosložnim rečima mogu stajati samo silazni akcenti; g) na dvosložnim rečima mogu stajati samo uzlazni akcenti; d) nenaglašene dužine se javljaju samo iza naglašanih slogova; đ) nenaglašene dužine stoje samo na poslednjem slogu u reči.
Rešenje
b) akcenti ne mogu stajati na poslednjem slogu u reči v) na jednosložnim rečima mogu stajati samo silazni akcenti d) nenaglašene dužine se javljaju samo iza naglašanih slogova

SJ.2.3.2. prepoznaje glasovne promene

Zadatak										
Poveži navedene reči u levoj koloni sa odgovarajućom glasovnom promenom u desnoj koloni. U levoj koloni jedna reč je suvišna.										
<table border="1"> <tr> <td>1. svadba</td> <td>a) palatalizacija</td> </tr> <tr> <td>2. vožnja</td> <td>b) prelazak L u 0</td> </tr> <tr> <td>3. ruski</td> <td>v) jednačenje suglasnika po zvučnosti</td> </tr> <tr> <td>4. seoba</td> <td>g) jednačenje suglasnika po mestu tvorbe</td> </tr> <tr> <td>5. kružić</td> <td></td> </tr> </table>	1. svadba	a) palatalizacija	2. vožnja	b) prelazak L u 0	3. ruski	v) jednačenje suglasnika po zvučnosti	4. seoba	g) jednačenje suglasnika po mestu tvorbe	5. kružić	
1. svadba	a) palatalizacija									
2. vožnja	b) prelazak L u 0									
3. ruski	v) jednačenje suglasnika po zvučnosti									
4. seoba	g) jednačenje suglasnika po mestu tvorbe									
5. kružić										
Rešenje										
1 v), 2 g), 4 b), 5 a)										

SJ.2.3.3. poznaje vrste reči; prepoznaje podvrste reči; ume da odredi oblik promenljive reči

Zadatak
U svakom navedenom nizu glagolskih oblika precrtaj onaj koji tom nizu ne pripada.
a) čujućí, kujućí, videćí, pomoćí
b) rekosmo. dođosmo, govorasmo, prođosmo
v) plivamo, kađimo, čuvajmo, veđimo
Rešenje
pomoćí, govorasmo, plivamo

Zadatak
Pročitaj sledeću rečenicu i upiši u tabelu padež u kome su podvučene imenice. Jedno polje

je već popunjeno.

Ali uporedo sa danom koji je jačao dole nad gradom i ovde oko mene, raslo je i to moje sećanje na događaj iz detinjstva.

Imenica u rečenici	Padež
danom	
sećanje	nominativ
detinjstva	

Rešenje

danom (instrumental); detinjstva (genitiv)

Zadatak

Pročitaj sledeći tekst i podvuci u njemu priloge za način.

Igra *žmurke s loptom*, kao i sve druge, ima svoja pravila. Jedno od njih je sledeće; sa obeležene tačke na ivici terena lopta se baca pravolinijski najbližem igraču u slobodnom prostoru, on je odmah nekome dodaje, a zatim brzo trči na suprotnu stranu.

Rešenje

pravolinijski brzo

SJ.2.3.4. poznaje osnovne načine građenja reči (izvođenje, slaganje, kombinovana tvorba, pretvaranje)

Zadatak

Pored reči u levoj koloni upiši **slovo** koje stoji ispred načina građenja te reči. Vodi računa o tome da se neke od datih reči grade na isti način.

1. prošetati se	☐	a) izvođenje
2. zatišje	☐	b) slaganje
3. prohladan	☐	v) kombinovana tvorba
4. ljudski	☐	g) tvorba pretvaranjem
5. otvoren	☐	
6. gledalac	☐	

Rešenje

1. b), 2. v), 3. b), 4. a), 5. g), 6. a)

SJ.2.3.5. prepoznaje podvrste sintaksičkih jedinica (vrste sintagmi, nezavisnih i zavisnih predikatskih rečenica)

Zadatak
Zaokruži slovo ispred vrste zavisne rečenice kojoj pripada podvučena rečenica:
Zastao sam <u>da potražim slobodno mesto</u> .
a) izrična rečenica;
b) namerna rečenica;
v) uslovna rečenica;
g) posledična rečenica.
Rešenje
b) namerna rečenica

Zadatak
U sledećem tekstu podvuci zavisne rečenice:
Bio u staro vreme neki siromašan dečak, bez oca i majke. Ostavljen sam sebi, pođe u svet da traži rada. Iako je obišao preko deset sela, nije nigde mogao naći posla. Tek se u desetom zaseoku prohte nekom bogatašu, koji je imao posebna čobanina i za goveda i za ovce i za svinje, da najmi čobanina i svojim pčelama. Dečak pristane ne misleći mnogo, jer je već bio malaksao od gladi i lutanja.
Rešenje
Bio u staro vreme neki siromašan dečak, bez oca i majke. Ostavljen sam sebi, pođe u svet <u>da traži rada</u> . Iako je obišao preko deset sela, nije nigde mogao naći posla. Tek se u desetom zaseoku prohte nekom bogatašu, <u>koji je imao posebna čobanina i za goveda i za ovce i za svinje, da najmi čobanina i svojim pčelama</u> . Dečak pristane ne misleći mnogo, <u>jer je već bio malaksao od gladi i lutanja</u> .

SJ.2.3.6. određuje rečenične i sintagmatske članove u složenijim primerima

Zadatak
U tekstu su istaknute neke sintagme. Podvuci njihove glavne reči.
Nijedna postojeća teorija ne može da objasni sve osobine loptastih munja . Međutim, jedno je sasvim sigurno: loptasta munja je opasna.
Loptastu munju je vrlo teško dobiti u eksperimentima. Jedan naučnik iz SAD izjavio je da je, upotrebljavajući opremu kakvu je opisao Tesla, uspeo da izazove vatrene lopte prečnika dva centimetra .
Rešenje
nijedna postojeća <u>teorija</u> , sve <u>osobine</u> loptastih munja, vrlo <u>teško</u> , jedan <u>naučnik</u> iz SAD, vatrene <u>lopte</u> prečnika dva centimetra

Zadatak
U sledećem primeru date su tri nezavisne predikatske rečenice. Podvuci njihove subjekte, koji su iskazani sintagmom.
Vrata su krčme išarana imenima, pod krovom visi stari venac đurđevskog cveća, a okna na prozorima izlepljena su požutelim, starim novinama.
Rešenje
Vrata su <u>krčme</u> išarana imenima, pod krovom visi <u>stari venac đurđevskog cveća</u> , a <u>okna na prozorima</u> izlepljena su požutelim, starim novinama.

SJ.2.3.7. prepoznaje glavna značenja padeža u sintagmi i rečenici

Zadatak										
Poveži svaki primer sa značenjem podvučenog genitiva u njemu. Jedno značenje je višak.										
<table border="1"> <tr> <td>Primer:</td> <td>Značenje:</td> </tr> <tr> <td>1. stabla <u>šljive</u></td> <td>a) deono</td> </tr> <tr> <td>2. pregršt <u>šljiva</u></td> <td>b) prisvojno</td> </tr> <tr> <td>3. boja <u>šljive</u></td> <td>v) mesno</td> </tr> <tr> <td></td> <td>g) opisno</td> </tr> </table>	Primer:	Značenje:	1. stabla <u>šljive</u>	a) deono	2. pregršt <u>šljiva</u>	b) prisvojno	3. boja <u>šljive</u>	v) mesno		g) opisno
Primer:	Značenje:									
1. stabla <u>šljive</u>	a) deono									
2. pregršt <u>šljiva</u>	b) prisvojno									
3. boja <u>šljive</u>	v) mesno									
	g) opisno									
Rešenje										
1. b) 2. a) 3. g)										

SJ.2.3.8. prepoznaje glavna značenja i funkcije glagolskih oblika

Zadatak										
1. U tekstu su podvučeni oblici prezenta. Razmisli o značenju tih oblika.										
<p>Bio jedan car, pa imao tri sina i pred dvorom zlatnu jabuku, koja bi za jednu noć i ucvetala i uzrela, i neko je obrao. Jednom <u>se stane</u> car razgovarati sa svojim sinovima:</p> <p>- Kud to <u>nestaje</u> rod s naše jabuke?!</p> <p>Na to će reći najstariji sin:</p> <p>- Noćas ja <u>čuvam</u> jabuku, da vidim ko je to <u>bere</u>.</p> <p>I kad se smrkne, on ode pod jabuku i <u>legne</u> pod nju.</p>										
Poveži oblike prezenta sa odgovarajućim značenjem:										
<table border="1"> <tr> <td>se stane</td> <td>kvalifikativni prezent</td> </tr> <tr> <td>nestaje</td> <td>pripovedački prezent</td> </tr> <tr> <td>čuvam</td> <td>prezent za budućnost</td> </tr> <tr> <td>bere</td> <td></td> </tr> <tr> <td>legne</td> <td></td> </tr> </table>	se stane	kvalifikativni prezent	nestaje	pripovedački prezent	čuvam	prezent za budućnost	bere		legne	
se stane	kvalifikativni prezent									
nestaje	pripovedački prezent									
čuvam	prezent za budućnost									
bere										
legne										

2. U prvoj rečenici u tekstu upotrebljen je i potencijal:

Bio jedan car, pa imao tri sina i pred dvorom zlatnu jabuku, koja bi za jednu noć i ucvetala i uzrela, i neko je obrao.

On služi da označi:

- a) prošlu radnju koja se jednom odigrala;
- b) prošlu radnju koja se ponavljala;
- v) pretpostavljenu radnju;
- g) buduću radnju.

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

3. U tekstu je upotrebljen i futur:

Na to će reći najstariji sin.

On označava radnju koja je buduća u odnosu na:

- a) sadašnji trenutak;
- b) prošli trenutak;
- v) budući trenutak;
- g) bilo koji trenutak.

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Rešenje

1.

se stane - pripovedački

nestaje - kvalifikativni

čuvam - (prezent) za budućnost

bere - kvalifikativni

legne - pripovedački

2. b) da označi prošlu radnju koja se ponavljala

3. b) prošli trenutak

U podoblasti *LESIKA* učenik/učenica:

SJ.2.3.9. poznaje metonimiju kao leksički mehanizam

Zadatak

Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj reč **koleno** ostvaruje značenje putem metonimije:

- a) Milan je pao i povredio koleno.
- b) Moja suknja dopire tačno do kolena.
- v) Mama je Milanu zakrpila kolena na farmerkama.
- g) Koleno me je zbolelo od klečanja na pesku.

Rešenje

v) Mama je Milanu zakrpila kolena na farmerkama

SJ.2.3.10. zna značenja reči i frazeologizama koji se javljaju u školskim tekstovima (u udžbenicima, tekstovima iz lektire i sl.), kao i u literarnim i medijskim tekstovima namenjenim mladima, i pravilno ih upotrebljava

Zadatak
Kad se za nekog kaže da "voli da se kiti tuđim perjem", onda to znači da on: a) voli da pozajmljuje odeću od drugih; b) smatra da su tuđe ideje bolje od njegovih; v) prikazuje tuđe zasluge kao svoje; g) često nosi odeću poznatih kreatora.
Rešenje
v) prikazuje tuđe zasluge kao svoje

Zadatak
Pročitaj tekst. Izgleda da su Vavilonci prvi naslutili pravi oblik Zemlje, ali se to saznanje kosilo sa njihovim verskim tradicionalnim shvatanjima, prema kojima je nebo imalo oblik zvona koje je pokrivalo Zemlju. Zato se i nisu usudili da obelodane ono što im je izgledalo očigledno, već prepustiše slobodoumnijim Grcima da to učine. 1. Podvuci u tekstu reč koja znači "biti u neskladu". 2. Reč "obelodaniti" znači: a) objasniti; b) objaviti; v) osuditi; g) obeležiti. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.
Rešenje
1. kosilo (se) 2. b) objaviti

SJ.2.3.11. određuje značenja nepoznatih reči i izraza na osnovu njihovog sastava i/ili konteksta u kome su upotrebljeni (složeniji primeri)

Zadatak
Pažljivo pročitaj sledeću rečenicu i odredi značenje reči vetar razvigorac . Krajem februara i početkom marta, neuobičajeno za to doba godine, na Ozrenu je naglo otoplilo, dunuo je vetar razvigorac i drveće je prolistolalo. Vetar razvigorac je: a) hladan prolećni vetar; b) topao jesenji vetar; v) topao prolećni vetar; g) hladan zimski vetar.
Rešenje

v) topao prolećni vetar

4. KNJIŽEVNOST

U oblasti **KNJIŽEVNOST** učenik/učenica:

SJ.2.4.1. povezuje delo iz obavezne lektire sa vremenom u kojem je nastalo i sa vremenom koje se uzima za okvir pripovedanja.

Zadatak

Poveži naslove svih navedenih književnih dela sa istorijskim događajima na koje se ta dela odnose.

Dela:	Istorijski događaji:
<i>Memoari Prote Mateje Nenadovića</i>	Kosovski boj
<i>Smrt majke Jugovića</i> (narodna pesma)	
<i>Car Lazar i carica Milica</i> (narodna pesma)	Prvi srpski ustanak
<i>Deobe Dobrice Ćosića</i>	
<i>Početak bune protiv dahija</i> (narodna pesma)	Drugi svetski rat
<i>Dnevnik Ane Frank</i>	

Rešenje

Smrt majke Jugovića (narodna pesma), *Car Lazar i carica Milica* (narodna pesma) - Kosovski boj
Memoari Prote Mateje Nenadovića, *Početak bune protiv dahija* (narodna pesma) - Prvi srpski ustanak
Deobe Dobrice Ćosića, *Dnevnik Ane Frank* - Drugi svetski rat

SJ.2.4.2. povezuje naslov dela iz obavezne lektire i rod, vrstu i lik iz dela: prepoznaje rod i vrstu književnoumetničkog dela na osnovu odlomaka, likova, karakterističnih situacija

Zadatak

Popuni tabelu.

Naslov dela i ime pisca	Književni rod	Književna vrsta
<i>Pohod na Mjesec</i> , Branko Ćopić		
<i>Pokondirena tikva</i> , Jovan Sterija Popović		
<i>Simonida</i> , Milan Rakić		

Rešenje

Naslov dela i ime pisca	Književni rod	Književna vrsta
<i>Pohod na Mjesec</i> , Branko Ćopić	epika	priponetka
<i>Pokondirena tikva</i> , Jovan Sterija Popović	drama	komedija
<i>Simonida</i> , Milan Rakić	lirika	rodoljubiva pesma

Zadatak

Pročitaj dati odlomak i odredi književni rod i književnu vrstu kojoj pripada delo iz kojeg je uzet odlomak.

Car se opjani i zaspi, a carica spravi karocu i ponese cara u kamenu pećinu. Kad se car u pećini probudi i vidi đe je, poviče:

- Ko me ovđe donese?

A carica mu odgovori:

- Ja sam te donijela.

Car je upita:

- Zašto si ti to od mene učinila? Da li ti nijesam rekao da više nijesi moja žena?

Onda mu ona, izvadiši onu kartu, reče:

- Istina je, čestiti care, da si mi to kazao, ali pogledaj što si na ovoj karti potpisao: što mi bude najmilije u tvojemu domu da ponesem sobom kad od tebe pođem.

Car, videći to, poljubi je i povrate se opet u carski dvor.

Književni rod: _____

Književna vrsta: _____

Rešenje

Književni rod: epika

Književna vrsta: (narodna) pripovetka

SJ.2.4.3. razlikuje lirsko-epske vrste (baladu, poemu)

Zadatak

Pročitaj odlomak iz narodne balade *Predrag i Nenad*

Kad je Predrag reči razabrao,
od strâ ljuta strele ispustio,
pak pritrča ranjenu junaku,
skida njega s konja na travicu:
"Ta ti li si, moj brate Nenade!
Ja sam Predrag, tvoj bratac rođeni.
Možeš li mi rane preboleti,
da poderem tanane košulje,
da te vidam i da te zavijam?"
Ranjen Nenad njemu odgovara:
"Ta ti li si, moj brate rođeni!
Vala bogu kad sam te video,
te me živa moja želja minu!
Ne mogu ti rane preboleti,
već ti prosta moja krvca bila!"
To izusti, pa dušicu pusti.
Nad njim Predrag jade jadikuje:
"Jô Nenade, moje jarko sunce!
Rano ti mi ti beše izišlo,
pa mi tako rano ti zasede!
Moj bosiljče iz zelene bašče!
Rano ti mi beše procvatio.
pa mi tako rano ti uvenu!"
Pa potrže nože od pojasa,
te udara sebe u srdašce, -

mrtav pade pokraj braca svoga.

Navedi jednu odliku po kojoj prepoznaješ da je ova pesma balada.

Rešenje

Učenik navodi jednu od sledećih odlika: tragičan kraj u pesmi; sadrži lirske, epske i dramske elemente; tematika iz porodičnog života; nagli, neočekivani preokret.

SJ.2.4.4. razlikuje književnonaučne vrste: biografiju, autobiografiju, dnevnik i putopis i naučno-popularne tekstove

Zadatak

Pažljivo pročitaj sledeći odlomak. Odredi kojoj književnonaučnoj vrsti pripada delo iz kojeg je uzet odlomak.

Za kraj, reći ću nešto o Gali. Te žene sam se oduvek klonio, nemam razloga da to krijem. Prvi put sam je sreo u Kadakerasu, 1929. godine, na međunarodnoj izložbi koja je održana u Barseloni. Došla je sa Polom Elijarom, sa kojim je tada bila u braku. Stanovao sam kod Dalija, kilometar daleko od Kadakerasa, mesta u kome su oni odseli. Dali mi je uzbuđeno saopštio: "Stigla je jedna božanstvena žena!"

Ovo je odlomak iz:

- a) putopisa;
- b) dnevnika;
- v) biografije;
- g) autobiografije.

Zaokruži tačan odgovor.

Rešenje

g) autobiografije

SJ.2.4.5. prepoznaje i razlikuje određene (tražene) stilske figure u književnoumetničkom tekstu (personifikacija, hiperbola, gradacija, metafora, kontrast)

Zadatak

U rečenicama su podvučene stilske figure. Poveži naziv stilske figure sa slovom ispred rečenice u kojoj se ta stilska figura nalazi. Jedan naziv stilske figure je suvišan.

1. kontrast	a) Zamirisaše trave pod plaštom noći .
2. hiperbola	b) Uputio se u grad praznih bisaga i puna srca.
3. gradacija	v) Zbog mirne naravi i dobronamernosti
4. metafora	svi su joj se divili .
5. personifikacija	g) Kržljava jabuka je kunjala kraj rascvetane kruške.
-

Rešenje

1. b); 4. a); 5. g)

SJ.2.4.6. određuje motive, ideje, kompoziciju, formu, karakteristike lika

Zadatak

Pred tobom su ispremetani odlomci iz romana Ane Ćokić Pongrašić *Šempi ti smopi da limvo te*. Pažljivo pročitaj sve odlomke i u kružić pored svakog upiši brojeve od 1 do 5, tako da redosled brojeva odgovara toku priče. Jedan broj je upisan.

Stajao je u gomili i žmurio. Nije mogao da gleda vratolomije koje je njegov ujak izvodio. Tek bi posle svakog aplauza zaškiljio na jedno oko i uverio se da mu je ujak još živ i u jednom komadu.

- Bravo, majstore!!! - čuli su se uzvici sa svih strana.

Dok je tako žmirkao gledajući ujaka kako leti vazduhom, i dok je slušao zadivljene uzdahe gomile. Luki se najednom učinilo kao da se nikada ništa ružno u njegovoj porodici nije dogodilo. Osećao je samo sreću i ponos.

Luka je užurbano koračao stazom koja je vodila oko jezera. U susret su mu dolazili biciklisti, oznojeni džogeri, roleri s plastičnim bočicama vode u rukama pred kojima je morao da se sklanja u stranu da ga ne bi srušili.

Iako je već obišao pola staze, nigde nije video ujaka.

- *Trebalo je do sada bar jednom da prođe pored mene, ako trenira* - pomislio je približavajući se mestu oko kojeg se sakupila gomila ljudi.

Na Adi su pored ograde restorana tri rolera izvodila vratolomije. Dve devojke su sedele na obližnjoj klupi i zadivljeno ih gledale.

U svojim metalik srebrnim invalidskim kolicima (a zapravo običnim sivim) Lukin je ujak zastao i posmatrao ih. Krug koji je upravo napravio oko jezera nije bio dovoljan da smiri uzbuđenje koje je osećao u grudima. Još mu se činilo da vidi osmeh svog šuraka i čuje njegove reči:

- Spremaj se, Zlatane. Putuješ na Olimpijadu!

Došlo mu je da se glasno nasmeje. Umesto toga, snažno je pogurao točkove i prišao ogradi restorana. Znao je da ga gledaju.

- *Sigurno opet roleri nešto izvode* - zaključio je nastavljajući potragu za ujakom, kada je začuo deo razgovora dvoje klinaca.

- Jesi li video? U invalidskim kolicima, čoveče!

Odmah je znao o kome je reč. Skrenuo je sa staze i potrčao pravo prema okupljenoj gomili. Ponovo se začuo žamor, a onda veliki pljesak. Luka je već pretpostavljao na kakav će prizor naići.

To mu uopšte nije smetalo. Otkako je još tamo pre jedanaest godina nastradao i seo jednom zauvek u ova kolica, bio je naviknut na znatiželjne poglede.

Pokušao je da radi sve što i oni. Zaletao se. Preskakao postavljene kutije, cigle i torbe, vozikao se levo-desno po ivici ograde, okretao na točkovima dok se nebo oko njegove glave vrtelo sve brže i brže.

Negde u daljini čuo je žamor i pljesak.

Na trenutak mu se učinilo da ceo svet navija za njega.

Rešenje

5, 3, 1, 4, 2

SJ.2.4.7. razlikuje oblike kazivanja u književnoumetničkom tekstu pripovedanje, opisivanje, monolog/unutrašnji monolog, dijalog

Zadatak

Na liniji ispod svakog odlomka napiši **naziv** odgovarajućeg oblika kazivanja (monolog, dijalog, naracija, deskripcija).

- Ideš li rode?

- Idem, idem!

- Je li ti studeno?

- Da!

Oblik kazivanja je _____.

Jerotije (sam): ... Ja, plava riba, al' treba je upecati. Treba vešto nataći mamac, spustiti udicu u vodu, pa mirno... čutiš, ne dišeš... a tek plovak zaigra, a ti - hop!... Iskoči udica, a kad pogledaš: na udici - klasa!

Oblik kazivanja je _____.

Kroz prozor "gostinske sobe" videla se stara kruška koja se dizala svega nekoliko metara od kuće, a iza nje se širila bašta sa cvećem, na koju se nastavljao prostrani voćnjak, sličan nekom malom gaju.

Oblik kazivanja je _____.

Posle nekog vremena pojavi se neki mladi slikar. Izloži slike i očekivaše sud javnog mnjenja. Slike nisu bile rđave. Ja sam ih kao stranac jedini i gledao, a od domaćih ne hte niko otići.

Oblik kazivanja je _____.

Rešenje

dijalog, monolog, opisivanje, pripovedanje

Zadatak

Koji oblik kazivanja prepoznaješ u navedenom odlomku iz narodne bajke *Zlatna jabuka i devet paunica*?

Bio jedan car, pa imao tri sina i pred dvorom zlatnu jabuku, koja za jednu noć i ucveta i uzre i neko je obere, a nikako se nije moglo doznati ko. Jednom stane se car razgovarati sa svojim

sinovima:

- Kuda se to deva rod s naše jabuke?

Na to će reći stariji sin:

- Ja ću noćas čuvati jabuku, da vidim ko je bere.

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

a) pripovedanje;

b) opisivanje;

v) monolog;

g) unutrašnji monolog.

Rešenje

a) pripovedanje

SJ.2.4.8. uočava razliku između prepričavanja i analize dela

Zadatak

Sledeće rečenice odnose se na roman *Seobe* Miloša Crnjanskog. Uz svaku navedenu rečenicu upiši prepričavanje ako se njome prepričava to delo, ili **analiziranje** ako se njome delo analizira.

a) Na zahtev markiza Askanija Gvadanji, Vuk Isaković prikuplja i oprema jedan puk srpskih vojnika i vodi ih na daleku Rajnu, u rat Austrije protiv Francuza.

b) Pejzaž i priroda, dovedeni u vezu sa čovekom, srce su ove knjige. Sve to ukupno, razume se. treperi emocijom i traži lirski ton. _____

v) Kada je stigla zima, Podunavski puk, koji se viteški borio na Rajni, ostavljen je da zimuje u tuđini i da se snalazi kako zna i ume.

g) Kao i mnogi elementi u delu Miloša Crnjanskog, i njegov stil je opor za mnoge, ali bogat, sočan, efektan i sasvim svoj. _____

Rešenje

a) prepričavanje

b) analiziranje

v) prepričavanje

g) analiziranje

SJ.2.4.9. ume da vodi dnevnik o pročitanim knjigama*

Sledeći iskazi opisuju šta učenik/učenica zna i ume na naprednom nivou.

1. VEŠTINA ČITANJA I RAZUMEVANJE PROČITANOG

U oblasti VEŠTINA ČITANJA I RAZUMEVANJE PROČITANOG učenik/učenica:

SJ.3.1.1. pronalazi, izdvaja i upoređuje informacije iz dva duža teksta složenije strukture ili više njih (prema datim kriterijumima)

Zadatak
Pročitaj pažljivo dva teksta različitih autora o nasilnom ponašanju mladih u školama. Odredi kako se ta dva autora odnose prema nasilnom ponašanju mladih u školama.
Autor A: Nedavno je u 115 škola sprovedeno istraživanje o nasilju među učenicima. Ustanovljeno je da 71% učenika nije ni na koji način uvučeno u nasilnu komunikaciju sa vršnjacima, odnosno, nisu ni žrtve, ni nasilnici. To istovremeno znači da se nešto više od četvrtine učenika, tačnije 29%, pojavljuje u "krugu nasilja", neki kao žrtve a neki kao nasilnici. U ulozi žrtve nasilja suviše je veliki broj učenika, čak 21% svih ispitanih učenika. Neke žrtve su istovremeno i nasilnici. U ispitivanoj grupi ima 4% takvih učenika. U toj grupi, najčešći oblici nasilnog ponašanja su vređanje i ismevanje. Dakle, ovi učenici napadaju rečima.
Autor B: Najveći broj učenika izjavio je da su u toku svog školovanja, za vreme nastave ili posle nje, bili izloženi ismevanju, vređanju, pogrđnim nadimcima. Navode, takođe, i druge neprijatnosti: neumesno zadirkivanje, širenje laži o njima, odvracanje drugih učenika da se druže s njima. I nastavnici i ostali zaposleni u školi potvrđuju da su vređanje i udaranje svakodnevni oblik nasilnog ponašanja u školi. Samo registrovanje problema ne znači da imamo razloga da odahnemo. Naprotiv, ovi oblici nasilja lako se prikrivaju, olako shvataju, "lakše" podnose i "leče", iako mogu biti veoma teški i sa vrlo složenim posledicama,
Zaokruži slovo ispred tačne tvrdnje. a) Autori nisu zabrinuti zbog nasilja u školama. b) Autor A je zabrinutiji od autora B. v) Autor B je zabrinutiji od autora A. g) Autori su podjednako zabrinuti zbog nasilja u školama.
Rešenje
v) Autor B je zabrinutiji od autora A.

SJ.3.1.2. izdvaja ključne reči i rezimira tekst

Zadatak
Pročitaj sledeći tekst i razmisli o ključnim rečima u njemu.
Proučavajući zagađivanje atmosfere naučnici su utvrdili da Australija izbacuje u atmosferu više štetnih gasova po stanovniku od bilo koje druge industrijski razvijene zemlje. Zbog povećanja broja stanovnika i krčenja šuma u poslednje tri decenije Australija je postala jedan od najvećih zagađivača atmosfere gasovima koji doprinose takozvanom "efektu staklene bašte". Tako je u Australiji 1990. godine izbačeno u atmosferu 36,4 tone ugljen-dioksida po stanovniku, dok je istovremeno u SAD ta količina iznosila 25,3 tone, u Kanadi 23,1 tonu, Nemačkoj 18 tona i Norveškoj 12,1 tonu.
Navedi tri ključne reči/sintagme iz ovog teksta:
1. <input type="text"/>

2.		
3.		

Rešenje

Mogući odgovori:

1. atmosfera
2. zagađivanje ili zagađivač (atmosfera) / efekat staklene bašte
3. Australija
4. ugljen-dioksid / štetni gasovi
(Redosled navođenja nije važan.)

SJ.3.1.4. čita i tumači složenije nelinearne elemente teksta višestruke legende, tabele, dijagrame i grafikone

Zadatak

Pogledaj pažljivo tabelu i odgovori na pitanja u vezi sa osobinama glasova

Tabela 2 - Suglasnici i sonanti
(mesto, način tvorbe, bitni akustički utisak)

Artikulacija mesto → način ↓	Usneni		Zubni	Alveolar.	Prednjonepčani		Zadnjonepčani
	dvousneni	usn.-zub.			tvrdi	meki	
eksploz.	zvučn.	b		d			g
	bezvuč.	p		t			k
afrikate	zvučn.				dž	đ	
	bezvuč.			c	č	ć	
frikativni	zvučn.			z	ž		
	bezvuč.		f	s	š		h
nazali	zvučn.	m				nj	
lateralni	zvučn.			l		lj	
	bezvuč.						
vibranti	zvučn.			r			
	bezvuč.						
poluvokal	zvučn.		v			j	
	bezvuč.						

a) Koje su tvrde prednjonepčane afrikate? _____

b) Zaokruži u tabeli usneno-zubni bezvučni glas

Rešenje

a) dž, č b) f

[Sledeći](#)

Prethodni

2. PISANO IZRAŽAVANJE

U oblasti *PISANO IZRAŽAVANJE* učenik/učenica:

SJ.3.2.1. organizuje tekst u logične i pravilno raspoređene pasuse; određuje prikladan naslov tekstu i podnaslove delovima teksta

Zadatak

Napiši referat o motivu slobode u poeziji Đure Jakšića, pozivajući se na pesmu *Otadžbina*. Pre nego što počneš da pišeš referat, sastavi plan za pisanje, osmisli i rasporedi osnovne celine (tri do četiri) i daj naslov referatu.

Otadžbina

I ovaj kamen zemlje Srbije,
Što preteć suncu dere kroz oblak,
Sumornog čela mračnim borama,
O vekovečnosti priča dalekoj,
Pokazujući nemom mimikom
Obraza svoga brazde duboke.

Vekova tavnih to su tragovi,
Te crne bore, mračne pećine;
A kamen ovaj, ko piramida
Što se iz praha diže u nebo,
Kostiju kršnih to je gomila
Što su u borbi protiv dušmana
Dedovi tvoji voljno slagali,
Lepeći krvlju srca rođenog
Mišica svojih kosti slomljene, -
Da unucima sprema busiju,
Oklen će nekad smelo preziruć
Dušmana čekat čete grabljive.

I samo dotle, do tog kamena,
Do tog bedema -
Nogom ćeš stupit možda, poganom!
Drzneš li dalje? ... Čućeš gromove
Kako tišinu zemlje slobodne
Sa grmljavinom strašnom kidaju;
Razumećeš ih srcem strašljivim
Šta ti sa smelim glasom govore,
Pa ćeš o stenja tvrdom kamenu
Brijane glave teme celavo
U zanosnome strahu lupati!
Al jedan izraz, jednu misao,
Čućeš u borbe strašnoj lomljavi:
"Otadžbina je ovo Srbina!"

Naslov referata: _____

Rešenje

Ocenjuje se u kojoj je meri odgovoreno na temu, koliko je naslov prikladan, da li su delovi organizovani logičnim redosledom.

SJ.3.2.2. sastavlja argumentativni tekst

Zadatak

Roditelji su ti saopštili da razmišljaju o preseljenju u veći grad. Voleli bi da čuju i tvoje mišljenje. Tvoj zadatak je da dobro razmisliš o ovom predlogu, odlučiš se da li si *za* preseljenje ili *protiv* njega, smisliš moguće razloge i obrazloženja za svoju odluku i sve to napišeš.

Za ovaj zadatak imaš ukupno 90 minuta. Za to vreme treba da odlučiš koji ćeš stav zastupati (*za* preseljenje ili *protiv* njega), da smisliš argumente i obrazloženja kojima ćeš braniti svoj stav, zatim da napišeš rad, ponovo ga pročitaš, proveriš ima li grešaka i ispraviš sve greške koje uočiš. Ne zaboravi da svom radu daš i naslov.

Tvoj rad će se ocenjivati na osnovu toga:

- koliko je tekst jasan, celovit i koherentan;
- koliko jasno si izneo i obrazložio svoj stav o preseljenju;
- koliko si uzeo u obzir i argumente koji se ne slažu sa tvojim stavom
- koliko poštuješ pravopisna pravila.

Molimo te da pišeš čitko.

Srećan rad!

Rešenje

Ocenjuje se koliko je tekst jasan, celovit i koherentan, koliko jasno je iznet i obrazložen stav o preseljenju, koliko su uzeti u obzir i argumenti koji se ne slažu sa tim stavom i koliko se poštuju pravopisna pravila.

SJ.3.2.3. piše prikaz (knjige, filma, pozorišne predstave i sl.), reportažu i raspravu

Zadatak

Napiši **raspravu** o sledećoj temi: **ULOGA MODE U SAVREMENOM SVETU.**

Ljudi imaju različita mišljenja o tome koliko je važna moda u savremenom životu. Rasprava

koju ćeš napisati treba da počne navođenjem različitih mišljenja o toj temi, da se nastavi iznošenjem argumenata i završi zaključkom. Takođe, imaj na umu da se moda ne odnosi samo na odevanje već i na mnoge druge pojave.

ULOGA MODE U SAVREMENOM SVETU

Rešenje

Ocenjuje se koliko je rasprava jasna, celovita i koherentna, koliko su jasno i precizno navedeni ubedljivi argumenti i da li zaključak sledi iz njih.

SJ.3.2.4. piše rezime dužeg i/ili složenijeg teksta

Zadatak

Pročitaj sledeći tekst, a potom napiši sažetak teksta u četiri do šest rečenica. Razmisli o tome šta je cilj autora teksta i koje su najvažnije informacije iznete u tekstu.

Škola

Svi znamo šta je to škola i šta se u školi radi. Tu se uči, stiče znanje potrebno za život, rešavaju teški i ozbiljni zadaci, savladavaju razne nauke i veštine: od nauke o jeziku do fizičke kulture. To je, dakle, veoma važna i ozbiljna ustanova. Očekivali bismo stoga da tako važna i ozbiljna ustanova ima i važno, ozbiljno, pa čak i strogo ime. Ali - ništa od svega toga! Iznenadićete se kad saznate šta, u stvari, znači reč *škola*, ili, bolje reći, šta je nekada značila. Verovatno ste već čuli da *škola* nije naša reč. U naš jezik preuzeta je iz latinskog (stari Rimljani govorili su *shola*) sa značenjem "učilište", koje i danas ta reč ima. No, pre toga stari Rimljani preuzeli su je od Grka, a u grčkom jeziku reč *shole*, u početku kad je nastala, nije značila "učilište", već nešto sasvim drugo; čak, moglo bi se reći, i suprotno od onoga što danas znači. *Shole* je u starom grčkom jeziku značilo - "dokolica", "besposlica", "odmor", "zabava"!

Pitaćete se sigurno: kako to?! Zašto su stari i mudri Grci svoja učilišta smatrali besposlicom, dokolicom i zabavom?

Evo kako je to bilo.

U početku, škola u Grčkoj nije bila ono što će kasnije postati - u toj zemlji i drugde po svetu: ustanova za obrazovanje omladine. To je isprva bilo mesto gde su se okupljala dekona deca robovlasnika da zajednički provedu vreme u igri i zabavi. Otuda onda i naziv "dokolica", "zabava". Škola je, dakle, u početku bila zabavište. Kasnije se tu počelo ozbiljnije raditi i učiti. Naročita pažnja posvećivala se telesnom vežbanju - gimnastici. I upravo po tome što su se daci u starim grčkim sholama bavili uglavnom gimnastikom, jedna vrste škole, koja i danas postoji, dobila je naziv - *gimnazija*. Gimnazija je, dakle, "škola gimnastike", mada se u naše

vreme učenici u njoj najmanje bave gimnastikom.

(Milan Šipka *Priče o rečima*, odlomak)

Sažetak

Rešenje

Ocenjuje se da li sažetak sadrži najvažnije informacije (o poreklu reči škola, šta je škola nekad bila). U njemu ne sme da bude manje važnih informacija i detalja.

SJ.3.2.5. zna i dosledno primenjuje pravopisnu normu

Zadatak

U sledećim rečenicama upiši zepetu tamo gde je potrebno.

- a) Jednom rečju s mojom sestrom nikada ne može biti dosadno.
- b) Neki domaćin dobar čovek lepo ga primi.

Rešenje

Jednom rečju, s mojom sestrom nikada ne može biti dosadno.
Neki domaćin, dobar čovek, lepo ga primi.

3. GRAMATIKA, LEKSIKA, NARODNI I KNJIŽEVNI JEZIK

U podoblasti GRAMATIKA učenik/učenica:

SJ.3.3.1. deli reč na slogove u složenijim slučajevima

Zadatak

Podeli uspravnim crtama sledeće reči na slogove:

PREORAVATI	AUGMENTATIV	BANATSKI
PIONIRSKI	PRETRČAVATI	

Rešenje

PRE O RA VA TI	A UG MEN TA TIV	BA NAT SKI
PI O NIR SKI	PRE TR ČA VA TI	

SJ.3.3.2. poznaje glasovne promene (ume da ih prepozna, objasni i imenuje)

Zadatak	
Napiši koja se glasovna promena ne vrši u oblicima datih reči, iako postoje uslovi za njeno vršenje:	
a) baki:	<input type="text"/>
b) protestni:	<input type="text"/>
v) rukica:	<input type="text"/>
g) poočim:	<input type="text"/>
Rešenje	
a) sibilizacija b) gubljenje suglasnika (uprošćavanje suglasničkih grupa) v) palatalizacija g) sažimanje samoglasnika	

Zadatak	
Podvuci u svakom paru reči onu reč u kojoj je izvršena određena glasovna promena. Napiši naziv te glasovne promene.	
a) pekoh - pečem:	<input type="text"/>
b) stan - stambeni:	<input type="text"/>
v) tvrd - tvrđi:	<input type="text"/>
g) pismo - pisama:	<input type="text"/>
Rešenje	
a) <u>pečem</u> , palatalizacija b) <u>stambeni</u> , jednačenje suglasnika po mestu izgovora (tvorbe) v) <u>tvrđi</u> , jotovanje g) <u>pisama</u> , nepostojano <i>a</i>	

SJ.3.3.3. zna i u svom govoru primenjuje akcenatsku normu

Zadatak		
Pročitaj stihove iz pesme Miroslava Antića <i>Plava zvezda</i> . Stihove smo obeležili brojevima.		
1. Mora biti takve zvezde. 2. Šta se čudiš? 3. Pazi samo da je negde ne ispustiš dok se budiš. 4. Pazi samo da se negde ne izgubi, 5. ne povredi. 6. Takva zvezda u životu mnogo znači, mnogo vredi.		
Zaokruži u tabeli T, ako je tvrdnja tačna, a ako je netačna, zaokruži N.		
Prva i poslednja reč u prvom stihu imaju dug naglašeni prvi slog.	T	N
Prva i poslednja reč u trećem stihu imaju kratak naglašeni prvi slog.	T	N
U petom stihu, u odričnom obliku glagola (ne povredi) akcenat je prešao na	T	N

proklitiku, tj. na rečcu ne.		
Reč zvezda, u šestom stihu, ima dugouzlazni akcenat.	T	N
Rešenje		
T		
N		
N		
T		

SJ.3.3.5. poznaje i imenuje podvrste sintaksičkih jedinica (vrste sintagmi, nezavisnih i zavisnih predikatskih rečenica)

Zadatak
Odredi vrstu podvučene sintagme u sledećoj rečenici: Odmah posle doručka otišao sam u <u>strmu baštu iznad kuće</u> . Podvučena sintagma u rečenici po vrsti je _____.
Rešenje
imenička

Zadatak									
Odredi vrstu podvučenih zavisnih rečenica:									
<table border="1"> <tr> <td>a) Joca nije pošao na trening <u>jer je bio umoran</u>.</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>b) <u>Da nije bio umoran</u>, Joca bi pošao na trening.</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>v) <u>lako je bio umoran</u>, Joca je pošao na trening.</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	a) Joca nije pošao na trening <u>jer je bio umoran</u> .			b) <u>Da nije bio umoran</u> , Joca bi pošao na trening.			v) <u>lako je bio umoran</u> , Joca je pošao na trening.		
a) Joca nije pošao na trening <u>jer je bio umoran</u> .									
b) <u>Da nije bio umoran</u> , Joca bi pošao na trening.									
v) <u>lako je bio umoran</u> , Joca je pošao na trening.									
Rešenje									
a) uzročna b) uslovna v) dopusna									

SJ.3.3.6. poznaje glavna značenja padeža i glavna značenja glagolskih oblika (ume da ih objasni i zna terminologiju u vezi s njima)

Zadatak
Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj glagolski prilog sadašnji ima uzročno značenje.
a) Tako <u>idući</u> niz vodu, dečaci naiđu na svoju vodenicu.
b) Milan i Stojan se vrata kući, <u>čudeći</u> se šta će to biti.

v) Patuljak nije isprva hteo da ide u krađu, plašeći se kazne.

g) Slušajući radio, posmatrala je ptice u svom dvorištu.

Rešenje

v) Patuljak nije isprva hteo da ide u krađu, plašeći se kazne.

U podoblasti **LESIKA** učenik/učenica:

SJ.3.3.7. ume da odredi značenja nepoznatih reči i izraza na osnovu njihovog sastava, konteksta u kome su upotrebljeni, ili na osnovu njihovog porekla

Zadatak

Pažljivo pročitaj sledeći tekst i reši zadatak:

Muzika Indije u starom veku

Muzika stare Indije ima poseban oblik. Indijski napev karakteriše lestvica širokog opsega, kao i slobodniji ritmički i formalni tok.

Stari Indusi pravili su veliku razliku između duhovne i svetovne muzike. Duhovni napevi bili su zasnovani na tekstovima verskih knjiga (Veda) i bili su mirni, spori i dostojanstveni. U osnovi svetovne muzike bili su stalni melodijski obrasci, koje je umetnik varirao i obogaćivao ornamentiranjem. Ovi napevi uvek su se pevali u utvrđeno vreme i u različitim prilikama.

Podvučeni skup reči označava:

- a) jednoličnu muziku;
- b) sporu muziku;
- v) narodnu muziku;
- g) religijsku muziku,

Rešenje

v) narodnu muziku

SJ.3.3.8. zna značenja reči i frazeologizama u naučopopularnim tekstovima, namenjenim mladima, i pravilno ih upotrebljava

Zadatak

Među ponuđenim rečima zaokruži onu čije značenje odgovara izostavljenoj reči u rečenici:

aktivna, formalna, toksična, sekundarna.

Naučnici ispituju u laboratorijama hemijski sastav široko rasprostranjene biljke - ptičje mleko, jer su uočili da sadrži supstance koje uspešno suzbijaju umnožavanje obolelih ćelija, ali smatraju da je suviše _____ i još uvek je ne preporučuju za upotrebu.

Rešenje

toksična

4. KNJIŽEVNOST

U oblasti *KNJIŽEVNOST* učenik/učenica:

SJ.3.4.1. navodi naslov dela, autora, rod i vrstu na osnovu odlomaka, likova, karakterističnih tema i motiva

Zadatak	
Pročitaj sledeći tekst.	
Sterija u svom delu prikazuje ličnost koja pokušava da stekne uglađene i fine manire. Ona to čini tako što koristi izraze na francuskom i nemačkom, ali ne samo da ne zna dobro te jezike nego ni srpski ne govori pravilno. Njen brat i ćerka pokušavaju da je urazume.	
Na linijama upiši odgovore na sledeća pitanja:	
O kom književnom delu je reč?	
Kom književnom rodu pripada ovo delo?	
Kojoj književnoj vrsti pripada ovo delo?	
Kako se zove glavni lik u ovom delu?	
Rešenje	
<i>Pokondirena tikva</i> Drama Komedija Fema	

Zadatak	
U jednom romanu iz tvoje lektire prikazana je svađa popadija i tuča popova zbog zeta. Data je slika života u vojvođanskom selu. Roman obiluje anegdotskim situacijama.	
O kom romanu je reč u navedenom tekstu? Ko je napisao taj roman?	
Naslov romana:	
Pisac romana:	
Rešenje	
<i>Pop Ćira i pop Spira</i> Stevan Sremac	

SJ.3.4.2. izdvaja osnovne odlike književnih rodova i vrsta u konkretnom tekstu

Zadatak
Pročitaj stihove iz pesme <i>Proleće</i> Miroslava Antića. Koje odlike lirske pesme prepoznaješ u

tim stihovima?

Sunce se, eno,
Kao vreteno
Nad gradom vrti
I glavom klima.
Sve je u meni
Danas šareno,
I u tebi je
Možda šareno.

Bila je zima.
Prošla je zima.

Odlike:

- a) stihovi bez rime;
- b) stalni epiteti;
- v) ista vrsta strofe;
- g) metaforičnost.

Rešenje

g) metaforičnost

SJ.3.4.3. razlikuje autora dela od lirskog subjekta i pripovedača u delu

Zadatak

Odredi ko je lirski subjekt u stihovima iz pesme *Marija* Dušana Radovića:

Ja sam bila nežni cvetak,
kao šeboj il' leander,
al' mi dođe crni petak
po imenu Aleksander.

Lirski subjekt je:

- a) Dušan Radović;
- b) Marija;
- v) Aleksander;
- g) nepoznata ličnost.

Zaokruži slova ispred tačnih odgovora.

Rešenje

b) Marija

SJ.3.4.4. pronalazi i imenuje stilske figure; određuje funkciju stilskih figura u tekstu

Zadatak
<p>Napiši nazive stilskih figura iz podvučenog stiha:</p> <p style="padding-left: 40px;">Ljubičaste gore, granitne, do svoda. Zrcale se u dnu; mirno i bez pene, <u>Površina šušti i celiva stene;</u> Svod se svetli topal, staklen, iznad voda</p> <p>Nazivi stilskih figura:</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
Rešenje
onomatopeja personifikacija

Zadatak
<p>Pročitaj stihove iz pesme <i>Ženidba Milića barjaktara</i>. Napiši naziv stilske figure koja je ostvarena pitanjima i odgovorima</p> <p style="padding-left: 40px;">Oj, punice, девојачка majko, ili si je od zlata salila? Ili si je od srebra skovala? Ili ti je bog od srca dao? Zaplaka se девојачка majka, a kroz suze tužno govorila:</p> <p style="padding-left: 40px;">"Mio zete, Milić barjaktare, niti sam je od zlata salila, niti sam je od srebra skovala, niti sam je od sunca otela, veće mi je bog od srca dao."</p> <p>Naziv stilske figure je _____.</p>
Rešenje
slovenska antiteza

SJ.3.4.5. određuje i imenuje vrstu stiha i strofe

Zadatak
<p>Pročitaj stihove iz pesme <i>Veče</i> Vojislava Ilića. Na osnovu broja stihova u strofi, navedi naziv vrste strofe.</p> <p style="padding-left: 40px;">Rumene pruge već šaraju daleki zapad, Klonuo počiva svet. Sa mirnih dalekih polja Umorni ratar s pesmom žurno se noćištu sprema, I samo čas po čas zaječi šarena dolja...</p>

Sve grli mir i san. Pokašto zaurla samo
Susedov stari pas, il' pozno došavši s rada,
Ispreže ratar plug i stoku umornu poji,
I đeram škripi sve i voda žuboreć' pada.

Naziv vrste strofe: _____

Rešenje

katren

SJ.3.4.7. izražava svoj stav o konkretnom delu i argumentovano ga obrazlaže

Zadatak

Pročitaj Dučićevu pesmu *Podne*, a zatim odgovori na pitanja.

Nad ostrvom punim čempresa i bora,
Mlado, krupno sunce prži, puno plama;
I trepti nad šumom i nad obalama
Slan i modar miris prolešnjega mora.

Ljubičaste gore, granitne, do svoda.
Zrcale su u dnu: mirno i bez pene.
Površina šušti i celiva stene;
Svod se svetli topal, staklen, iznad voda.

Prah sunčani trepti nad ispranim peskom,
I srebrni galeb ponekad se vidi,
Svetluca nad vodom. I mirišu hridi
Mirisom od riba i modrijem vreskom.

Sve je tako tiho. I u mojoj duši
Produženo vidim ovo mirno more:
Šume oleandra, ljubičaste gore.
I bled obzor što se proteže i puši.

Nemo stoje u njoj srebrnaste, rodne
Obale i vrti; i svetli i pali
Mlado, krupno sunce; i ne šušte vali -
Galeb još svetluca. Mir. Svuda je podne.

Koja je strofa u ovoj pesmi ostavila najveći utisak na tebe? Obrazloži odgovor.

Rešenje

Prihvatljivi su odgovori u kojima učenik na različite načine obrazlaže svoj utisak, pozivajući se na pesmu. Na primer, ukoliko učenik izabere prvu strofu, očekuje se da će pisati o tome kako je pesnik slikama čempresa, bora, jačine sunčevih zraka podstakao čulni doživljaj u

njemu kao čitaocu.

SJ.3.4.8. povezuje književnoumetničke tekstove s drugim tekstovima koji se obrađuju u nastavi

Zadatak

Pročitaj odlomak iz eseja Peđe Milosavljevića *Potera za pejzažima* i komentar o ovom umetniku.

1.

Evo nas, najzad, na kraju sveta. Sve prestaje, jer se i samo nebo survalo pod noge, u plavu, ogromnu provaliju, bez kraja i početka. Jesu li kiparisi ova zelena vretena kojim se kite svi preostali bregovi? A plave šume, možda masline? Na suprotnoj strani pojavljuje se novi, uzani zaliv, dubok i plav. Na njegovoj glatkoj površini, kao ljuske, leže beli čamci u pratnji belih senki na samom dnu. Oko voza kruže galebovi. Plavo beskrajno more kao da je pod samim točkovima.

2.

Slikar i književnik, Peđa Milosavljević ispoljava svoj slikarski dar i u esejima i zapisama. To je vidljivo i u ovom tekstu u načinu na koji pisac oblikuje pejzaže. Živopisne boje i izbor pejzaža podsećaju na slikare. Voleo je da slika pejzaže, stare kuće, manastire, prirodu, cveće i drugo. Poznate su mu knjige eseja i zapisa *Između trube i tišine* i *Beograd, grad na moru*.

Uoči sličnosti i razlike između ova dva teksta. Ukoliko je tvrdnja tačna, upiši **T**, ako nije, upiši **N**.

I prvi i drugi tekst upućuju na slikarski dar Peđe Milosavljevića.	
I u prvom i u drugom tekstu govori se o slikarskom stvaralaštvu Peđe Milosavljevića.	
Iz prvog teksta saznajemo više o književnom daru Peđe Milosavljevića nego iz drugog.	
Iz prvog i iz drugog teksta saznajemo o sličnim motivima u stvaralaštvu Peđe Milosavljevića.	

Rešenje

I prvi i drugi tekst upućuju na slikarski dar Peđe Milosavljevića.	T
I u prvom i u drugom tekstu govori se o slikarskom stvaralaštvu Peđe Milosavljevića.	N
Iz prvog teksta saznajemo više o književnom daru Peđe Milosavljevića nego iz drugog.	T
Iz prvog i iz drugog teksta saznajemo o sličnim motivima u stvaralaštvu Peđe Milosavljevića.	T

Obrazovni standardi za kraj obaveznog obrazovanja za srpski jezik koji će biti ispitivani nepoznatim zadacima

SJ.2.1.4. razlikuje sve delove teksta i knjige, uključujući indeks, pojmovnik i bibliografiju i ume njima da se koristi

Zadatak

Pred tobom je jedna strana indeksa iz *Gramatike srpskog jezika za osnovnu školu*. Pažljivo je pogledaj i odgovori na postavljeno pitanje.

Gramatika srpskog jezika za osnovnu školu	
izrične rečenice u užem smislu 191–192 u širem smislu 192–193	prezenta 171–172 futura prvog 175
(H)jaskavski glagolov 18, 19, 27, 30, 46	indoevropska porodična jezika 17, 32
ikavski glagolov 18, 19	instrumental 166–167
ilirski dekret 29	kvantitativni 167, 170
imena: 57, 61–68, 118	navršeno 15, 156, 178
apstraktne 68	istorijski prezenti v. nara- tivne
klastite 66	istočnohercegovački
glagolske 68	dijalekt 19, 20, 27
gradine 67	J
zajedničke 65–66	<i>jači</i> 18, 42
zborne 66–67, 185	jednačenje suglasnika po zvučnosti 39–41, 47
rličača tonovi 66, 89	jednačenje suglasnika po mestu govora 41–42
imenička sintagma v. sin- tagma	jednoličnost reči 125–126
imenske reči 58, 146, 158	jezik kao sredstvo sporaz- umavanja 15, 16, 20
imenski deo predikata 70, 72, 79, 146, 159	jotovanje 45–46, 98, 101
imenski predikativ v. imenski deo predikata	K
imperativ 95, 99–100, 176, 189	najkavsko narječje 18
imperativni oblik glagola v. bezlični oblik	Karaulić, Vuk Stefanović 20, 25, 26–28, 29
imperifekat 95, 98–99, 174–175	kavski jezik 20, 28
inverzija 207	kombinovana tvorba reči 117, 122–123
indeksivno značenje aorista 173–174	komparacija 58
perfekta 173	pridevi 72–74
	nepravilni 74
	priloga 83

Šta označava broj iza popisa u indeksu?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora:

- a) broj paragrafa u kome se govori o tom pojmu;
- b) broj strane na kojoj se govori o tom pojmu;
- v) redni broj pojma u indeksu;
- g) broj poglavlja u kome se govori o tom pojmu.

Rešenje

b) broj strane na kojoj se govori o tom pojmu

SJ.2.1.6. razlikuje činjenicu od komentara, objektivnost od pristrasnosti i propagande na jednostavnim primerima

Zadatak
<p>Pročitaj odlomak iz dela <i>Umetnost i njena istorija</i>. U tekstu autor govori o jednom starogrčkom reljefu i daje svoj komentar o tom reljefu. Podvuci rečenicu u kojoj je iskazan komentar.</p> <p>"Na ovom reljefu Atlas je prikazan kako se vraća sa zlatnim jabukama do Herakla, koji stoji pod svojim golemim teretom. Atina mu je podmetnula jastuče na ramena. U desnoj ruci nekad je držala metalno koplje. Čitava je priča ispričana s divnom jednostavnošću i jasnoćom. Atina je okrenuta prema nama i samo joj je glava okrenuta u stranu ka Heraklu."</p>
Rešenje
<u>Čitava je priča ispričana s divnom jednostavnošću i jasnoćom.</u>

SJ.3.1.3. izdvaja iz teksta argumente u prilog nekoj tezi (stavu) ili argumente protiv nje; izvodi zaključke zasnovane na složenijem tekstu

Zadatak
<p>Pažljivo pročitaj sledeći tekst o novčanicama u Srbiji</p> <p>Sredinom 19. veka Srbija je još vazalna kneževina, deo Turskog carstva, zemlja koja nema pravo na štampanje sopstvenog novca. U Kneževini Srbiji u to doba koriste se 42 monete susednih država, među kojima je najzastupljeniji turski novac. Sa željom za državnom samostalnošću i nezavisnošću od Turske, u srpskom narodu javlja se i potreba za sopstvenim novcem.</p> <p>Izdavanjem prvih bakarnih kovanica knez Mihailo Obrenović započeo je ostvarenje ovog sna, a 1876. godine knez Milan je naručio prve otiske papirnog novca. "Državne novčanice", kako piše na licu novčanice, "izdaju se na osnovu zakonodavne odluke od 19. januara 1876". Pored ove objave, stoji i upozorenje da svako "ko pravi lažne novčanice i ko se njima služi, kazniće se po paragrafu 145. i 146. krivičnog zakona".</p> <p>Državna štamparija u Beogradu štampala je novčanice od jednog, pet, deset, pedeset i sto dinara, i to po 1500 primeraka od svake vrednosti. Ali, u julu 1875. godine, hercegovački ustanak preokrenuo je stanje u zemlji. Srbija se pripremala za rat protiv Turske iako su se evropske sile protivile. Zbog toga u Srbiju nikada nije stigao inostrani zajam od 24 miliona dinara koji je trebalo da služi kao zlatna podloga prilikom štampanja srpskog novca. Tadašnje vlasti zaključile su da nisu stvoreni uslovi za puštanje novca u promet i odlučile da čekaju srećnija vremena.</p> <p>Prva novčanica koja je izdata u Srbiji i bila u upotrebi nosi datum osnivanja Privilegovane narodne banke Kraljevine Srbije - 2. jul 1884. godine. Vrednost novčanice bila je 100 dinara, plativih u zlatu, i njena pojava izazvala je oduševljenje u narodu. Građani su nosili u banku protivvrednost u zlatu da bi je otkupili, što pokazuje koliko je poverenje uživala kod ljudi,</p> <p>Novac će u Srbiji dugo ostati stabilan, uprkos ratovima koji su se vodili na njenom tlu. Balkanski ratovi, aneksiona kriza i Prvi svetski rat nisu naudili dinaru. Zasluga za ovaj "podvig" pripada Đorđu Vajfertu, guverneru Narodne banke u ratno doba. On je u toku rata redovno isplaćivao dugove Nemačkoj i tako uspeo da očuva ugled srpskog dinara. Kao simbol sigurnosti dinara i privatnog vlasništva, lik Đorđa Vajferta danas se nalazi na novčanici od hiljadu dinara. Vajfert je 1917. godine u Marselju (gde je bila izmeštena Narodna banka Srbije) štampao novčanicu od pet dinara plativih u srebru. Prednja strana</p>

novčanice s likom Miloša Obilića ispisana je na srpskom jeziku. a zadnja na francuskom. U zaglavlju novčanice velikim slovima piše "BOG ČUVA SRBIJU", a banka ponovo podseća da se "falsifikovanje banknota kažnjava robijom".

Iz teksta saznajemo da je srpska vlada u jednom istorijskom trenutku zaustavila štampanje pripremljenih novčanica.

Navedi argumente iz teksta koji objašnjavaju taj potez srpske vlade.

Rešenje

Kao tačan odgovor priznaju se argumenti navedeni u tekstu: izbio je hercegovački ustanak, Srbija se pripremala za rat, iako su se evropske sile protivile i zbog toga Srbija nije dobila zajam koji je trebalo da služi kao zlatna podloga.

SJ.3.3.4. poznaje podvrste reči; koristi terminologiju u vezi sa vrstama i podvrstama reči i njihovim gramatičkim kategorijama

Zadatak

Napiši nazive podvučenih glagolskih oblika u sledećoj rečenici:

Vrativši se kući, izvalio se obučen preko postelje i istog trena potonuo je u san.

a) vrativši se

b) izvalio se

Rešenje

a) glagolski prilog prošli

b) perfekat

Zadatak

Upiši u tabelu osnovni oblik navedene reči i naziv vrste kojoj ta reč pripada. Dva primera su urađena.

Međutim, nisam imao mного razloga da budem toliko ponosan na te pantalone koje su mi navukli. To su bile pantalone moga starijega brata i na njima je bila ispisana cela njegova kratka, ali burna biografija.

Reči iz rečenice

Osnovni oblik reči

Vrsta reči

međutim		
mного		
razloga	razlog	IMENICA
da	da	VEZNIK
na		
koje		
mi		
navukli		
starijega		
brata		
ali		

Rešenje

međutim - međutim - REČCA
mного - mnogo - PRILOG
na - na - PREDLOG
koje - koji - ZAMENICA
mi - ja - ZAMENICA
navukli - navući - GLAGOL
starijega - star - PRIDEV
brata - brat - IMENICA
ali - ali - VEZNIK

Zadatak

Popuni prazna polja u tabeli, kao što je započeto

Glagoli	po tome da li podrazumevaju vršioca radnje	lični	umiti se, hodati, podići, ući
			smrkavati se
	po prelaznosti		podići
			hodati, ući
			umiti se, smrkavati se
	po vidu		umiti se, podići, ući
		smrkavati se, hodati	

Rešenje

Glagoli	po tome da li podrazumevaju vršioca radnje	lični	umiti se, hodati, podići, ući
		nelični	smrkavati se
	po prelaznosti	prelazni	podići

		neprelazni	hodati, ući
		povratni	umiti se, smrkavati se
	po vidu	svršeni	umiti se, podići, ući
		nesvršeni	smrkavati se, hodati

SJ.3.4.6. tumači različite elemente književnoumetničkog dela pozivajući se na samo delo

Zadatak
<p>Pročitaj odlomak iz <i>Autobiografije</i> Branislava Nušića. Dok čitaš, razmišljaj o kakvoj se poeziji pripoveda u tekstu.</p> <p>Napisao sam svega dve pesme u životu i sa obema sam toliko stradao da sam se zarekao čak i da ne čitam više stihove, a kamoli još i da ih pišem. O, koliko me je puta gonilo i golicalo nešto u duši, koliko puta me je držala inspiracija, koliko puta mamila kakva prilika, ali sam se uvek junački uzdržao.</p> <p>Zar može, na primer, biti uzvišenije inspiracije ko kad vam kakva gospođica sanjalačka pogleda i topla osmeha podnese svoju lepo ukoričenu spomenicu, na kojoj zlatnim slovima piše "Poesie", a koja predstavlja tako raskošnu kolekciju ljudskih gluposti. Ah, ta knjižica, koja je ispunjena sa bezbroj lepih želja i nakaznih stihova, u kojoj kipte "ah" i "oh" i u kojoj se ritmovi tako milozvučno slikuju na reči: mojim, tvojim, neću, sreću i rujna, bujna. Koliko sam puta bio već i zamočio pero u mastilo, pa se ipak uzdržao.</p> <p>"Ali zapišite, molim vas. zapišite makar jedan stih!", šapću vam njena usta "rujna".</p> <p>Ja ponovo umačem pero u mastilo i ponovo se uzdržavam.</p> <p>"Molim!", ponavlja ona.</p> <p>"Izvinite, ali ja sam na dijete!", pravdam se.</p> <p>I odista, to je bila jedna vrsta dijete koju sam ja izdržavao. Doduše, ja nisam odlazio lekaru, da mu isplazim jezik i da se požalim na rđavo vreme, jer bi mi on u tom slučaju najpre prepisao da ne čitam stihove naših poeta, već sam izdržao sasvim suprotnu dijete - nisam pisao stihove, što je neobično dobro činilo i meni i mojim čitaocima.</p> <p>O kakvoj poeziji je reč u ovom tekstu? O poeziji:</p> <p>a) koja je teško razumljiva;</p> <p>b) bez iskrenih osećanja;</p> <p>v) priznatih pesnika;</p> <p>g) bez rime.</p>
Rešenje
b) bez iskrenih osećanja

Obrazovni standardi za kraj obaveznog obrazovanja za matematiku sa primerima zadataka

MA.1.1.1. Učenik ume da pročita i zapiše različite vrste brojeva (prirodne, cele, racionalne)

Zadatak	
Poveži linijama jednake brojeve kao što je započeto:	
$3/10$	tri polovine
$10/3$	dve petine
$3/2$	deset trećina
$2/5$	tri desetine
	pet polovina
Rešenje	
Sve tačno povezano. $3/10$ povezano sa tri desetine; $3/2$ povezano sa tri polovine; $2/5$ povezano sa dve petine	

MA.1.1.2. Učenik ume da prevede decimalni zapis broja u razlomak i obratno.

Zadatak
Koji od ponuđenih brojeva je jednak broju 0,3? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.
a) $10/3$ b) $3/10$ v) $1/3$ g) $3/1$
Rešenje
b) $3/10$

MA.1.1.3. Učenik ume da uporedi po veličini brojeve istog zapisa, pomažući se slikom kad je to potrebno.

Zadatak									
Dati su brojevi									
<table border="1"><tr><td></td><td>-3,1</td><td></td><td>-12,2</td><td></td><td>0,03</td><td></td><td>0,3</td><td></td></tr></table>		-3,1		-12,2		0,03		0,3	
	-3,1		-12,2		0,03		0,3		
a) Najmanji od ovih brojeva je									

	<input type="text"/>
b) Najveći od ovih brojeva je	<input type="text"/>

Rešenje

a) Najmanji od ovih brojeva je	-12,2
b) Najveći od ovih brojeva je	0,3

MA.1.1.4. Učenik ume da izvrši jednu osnovnu računsku operaciju sa brojevima istog zapisa, pomažući se slikom kada je to potrebno (u slučaju sabiranja i oduzimanja razlomaka samo sa istim imeniocem); računa na primer $\frac{1}{5}$ od n , gde je n dati prirodan broj.

Zadatak
Izračunaj i napiši odgovarajući rezultat. a) $-6 : 2 =$ b) $-6 - 2 =$ v) $-6 \cdot 2 =$ g) $-6 + 2 =$
Rešenje
a) -3; b) -8; v) -12; g) -4

MA.1.1.5. Učenik ume da deli sa ostatkom jednocifrenim brojem i zna kada je jedan broj deljiv drugim.

Zadatak																				
Popuni sledeću tabelu kao što je započeto.																				
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>deljenik</th> <th>delilac</th> <th>ostatak</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td>21376</td> <td>10</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td></td> <td>123</td> <td>2</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>237</td> <td>3</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>128</td> <td>5</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		deljenik	delilac	ostatak		21376	10	6		123	2			237	3			128	5	
	deljenik	delilac	ostatak																	
	21376	10	6																	
	123	2																		
	237	3																		
	128	5																		
Rešenje																				
Ostatak pri deljenju 123 sa 2 je 1; ostatak pri deljenju 237 sa 3 je 0 i ostatak pri deljenju 128																				

sa 5 je 3.

MA.1.1.6. Učenik ume da koristi cele brojeve i jednostavne izraze sa njima pomažući se vizuelnim predstavama.

Zadatak

Danas je Jovanin rođendan i ona će za tri godine napuniti 18 godina. Koliko Jovana danas ima godina?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

a) 12

b) 15

v) 18

g) 21

Rešenje

b) 15

MA.1.2.1. Učenik vrši formalne operacije koje su reducirane i zavise od interpretacije; ume da reši linearne jednačine u kojima se nepoznata pojavljuje samo u jednom članu.

Zadatak

Koji broj je rešenje jednačine $x/2 + 2 = 8$?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

a) 5

b) 6

v) 12

g) 20

Rešenje

v) 12

MA.1.2.2. Učenik vrši formalne operacije koje su reducirane i zavise od interpretacije; ume da izračuna stepen datog broja, zna osnovne operacije sa stepenima.

Zadatak

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Proizvod $2^{10} \cdot 2^2$ jednak je:

a) 2^5

b) 2^8

v) 2^{12}

g) 2^{20}

Rešenje

v) 2^{12}

Zadatak

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Vrednost stepena $0,3^2$ je:

a) 0,06

b) 0,6

v) 0,09

g) 0,9

Rešenje

v) 0,09

MA.1.2.3. Učenik vrši formalne operacije koje su reducirane i zavise od interpretacije; ume da sabira, oduzima i množi monome.

Zadatak

Sredi sledeće izraze:

a) $5a^3 + 7a^3 =$

b) $9x^2 - 4x^2 =$

v) $2b \cdot 3b^2 =$

Rešenje

a) $12a^3$

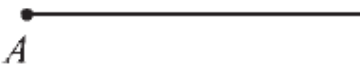

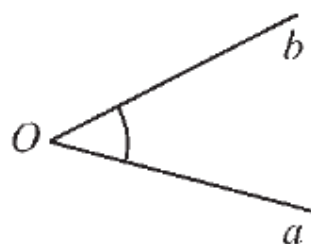
b) $5x^2$

v) $6b^3$

MA. 1.2.4. Učenik vrši formalne operacije koje su reducirane i zavise od interpretacije; ume da odredi vrednost funkcije date tablicom ili formulom.

Zadatak			
Funkcija je data formulom $y = 2x + 1$. Izračunaj odgovarajuće vrednosti promenljivih x i y i popuni tabelu.			
	x	0	4
	y	5	
Rešenje			
Za $x = 0$ $y = 1$; za $y = 5$ $x = 2$; za $x = 4$ $y = 9$.			

MA.1.3.1. Učenik vlada pojmovima: duž, poluprava, prava, ravan i ugao (uočava njihove modele u realnim situacijama i ume da ih nacrti koristeći pribor; razlikuje neke vrste uglova i paralelne i normalne prave).

Zadatak	
Poveži sliku sa nazivom figure koju ta slika predstavlja.	
	• duž
	• ugao
	• poluprava
	• prava
Rešenje	
Sve tačno povezano. Slika poluprave povezana sa <i>poluprava</i> ; slika prave povezana sa <i>prava</i> ; slika duži povezana sa <i>duž</i> i slika ugla povezana sa <i>ugao</i> .	

MA.1.3.2. Učenik vlada pojmovima: trougao, četvorougao, kvadrat i pravougaonik (uočava njihove modele u realnim situacijama i ume da ih nacrti koristeći pribor; učenik razlikuje osnovne vrste trouglova, zna osnovne elemente trougla i ume da izračuna obim i površinu trougla, kvadrata i pravougaonika na osnovu elemenata koji neposredno figurišu u datom

zadatku; ume da izračuna nepoznatu stranicu pravouglog trougla primenjujući Pitagorinu teoremu.

Zadatak

Koliku površinu poda pokriva tepih oblika pravougaonika dužine 3,5 m i širine 2 m?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) 11 m²
- b) 7 m²
- v) 5,5 m²
- g) 3,5 m

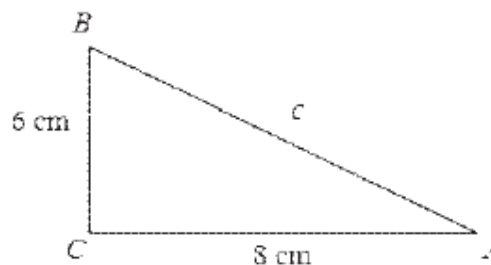
Rešenje

b) 7 m²

Zadatak

Izračunaj hipotenuzu pravouglog trougla nacrtaog na slici.

$c = \underline{\hspace{2cm}}$ cm

Rešenje

$c = 10$ cm

MA.1.3.3. Učenik vlada pojmovima: krug, kružna linija (izdvaja njihove osnovne elemente, uočava njihove modele u realnim situacijama i ume da ih nacrti koristeći pribor; ume da izračuna obim i površinu kruga datog poluprečnika).

Zadatak

Koliki je obim kruga čiji je poluprečnik 7 cm?

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) 14 cm
- b) 49 cm
- v) 14π cm
- g) 49π cm

Rešenje

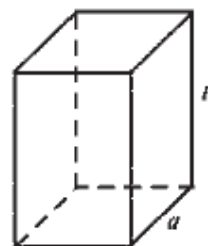
v) 14π cm

MA. 1.3.4. Učenik vlada pojmovima: kocka i kvadar (uočava njihove modele u realnim situacijama, zna njihove osnovne elemente i računa njihovu površinu i zapreminu).

Zadatak

Ivica osnove pravilne četverostrane prizme je 6 cm, a visina prizme je 10 cm. Kolika je površina date prizme?

Površina prizme je _____ cm^2 .

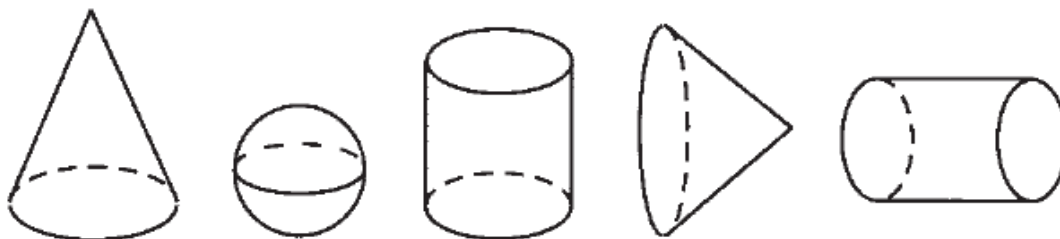
Rešenje

Površina prizme je 312 cm^2 .

MA.1.3.5. Učenik vlada pojmovima: kupa, valjak i lopta (uočava njihove modele u realnim situacijama, zna njihove osnovne elemente).

Zadatak

Na svaku sliku koja predstavlja valjak upiši broj 1, na svaku sliku koja predstavlja kupu upiši broj 2 i na svaku sliku koja predstavlja loptu upiši broj 3.

Rešenje

Redom u tela upisani brojevi 2, 3, 1, 2, 1.

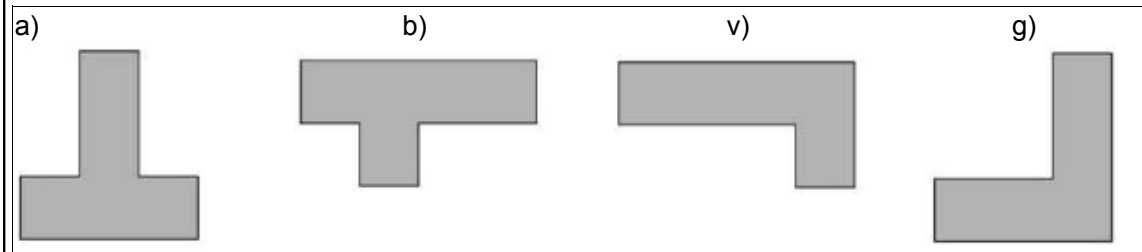
MA.1.3.6. Učenik intuitivno shvata pojam podudarnih figura (kretanjem do poklapanja).

Zadatak

Koja figura na slici je podudarna sa figurom A?

Zaokruži slovo iznad tačnog odgovora.

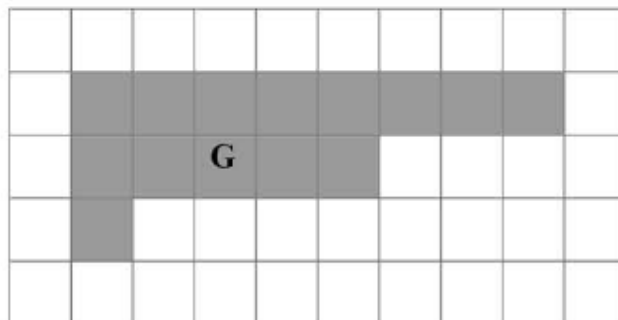
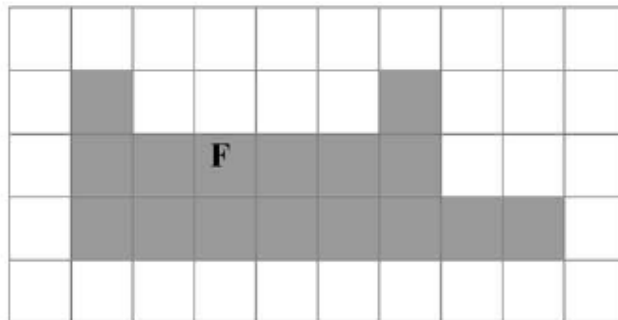

Rešenje

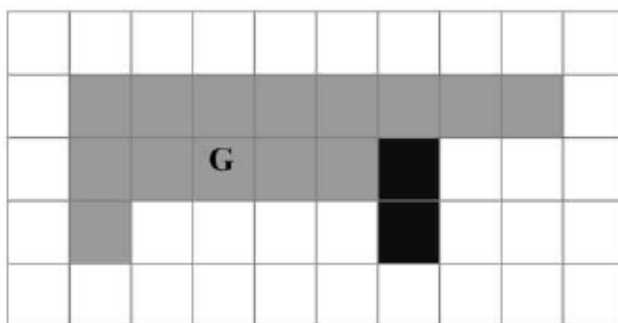
v)

Zadatak

Data je figura F. Oboj šta je potrebno da figura G bude podudarna sa figurom F.

Rešenje

MA.1.4.1. Učenik ume da koristi odgovarajuće jedinice za merenje dužine, površine, zapremine, mase, vremena i uglova.

Zadatak		
Prazno polje u tabeli popuni odgovarajućom mernom jedinicom		
	Merni broj	Merna jedinica
Površina jedne učionice	50	
Rastojanje između Beograda i Niša	220	
Masa jedne jabuke	120	
Trajanje putovanja avionom od Beograda do Atine	2	
Rešenje		
	Merni broj	Merna jedinica
Površina jedne učionice	50	m ²
Rastojanje između Beograda i Niša	220	km
Masa jedne jabuke	120	g
Trajanje putovanja avionom od Beograda do Atine	2	sat ili h

MA.1.4.2. Učenik ume da pretvori veće jedinice dužine, mase i vremena u manje.

Zadatak
Koji vremenski period je najduži?
Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.
a) tri meseca
b) 100 dana
v) 10 nedelja
g) četvrtina godine
Rešenje
b) 100 dana

MA.1.4.3. Učenik ume da koristi različite apoene novca.

Zadatak
Ako razmeniš 3 novčanice od 200 dinara novčanicama od 50 dinara, koliko ćeš novčanica dobiti?

Dobiću _____ novčanica od 50 dinara.

Rešenje

Dobiću 12 novčanica od 50 dinara.

MA.1.4.4. Učenik ume da pri merenju odabere odgovarajuću mernu jedinicu zaokrugluje veličine iskazane datom merom.

Zadatak

U prazno polje upiši odgovarajuću mernu jedinicu: km, cm, l, kg ili g.

	Merni broj	Merna jedinica
Količina benzina u rezervoaru automobila	50	
Rastojanje između Beograda i Kruševca	200	
Masa jedne kruške	120	
Prečnik teniske loptice	8	
Masa jednog psa	12	

Rešenje

	Merni broj	Merna jedinica
Količina benzina u rezervoaru automobila	50	l
Rastojanje između Beograda i Kruševca	200	km
Masa jedne kruške	120	g
Prečnik teniske loptice	8	cm
Masa jednog psa	12	kg

MA.1.5.1. Učenik ume da izražava položaj objekata svrstavajući ih u vrste i kolone; odredi položaj tačke u prvom kvadrantu koordinatnog sistema ako su date koordinate i obratno.

Zadatak

Na slici je prikazan plan bioskopa ODEON, Marko je kupio kartu u šestom redu levo sedište 3.

Oboj (osenči) Markovo sedište.

ЛЕВО													ДЕСНО												
I	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	I									
II	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	II									
III	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	III									
IV	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	IV									
V	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	V									
VI	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	VI									
VII	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	VII									
VIII	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	VIII									
IX	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	IX									
X	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	X									
XI	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	XI									
XII	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	XII									
XIII	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	XIII									

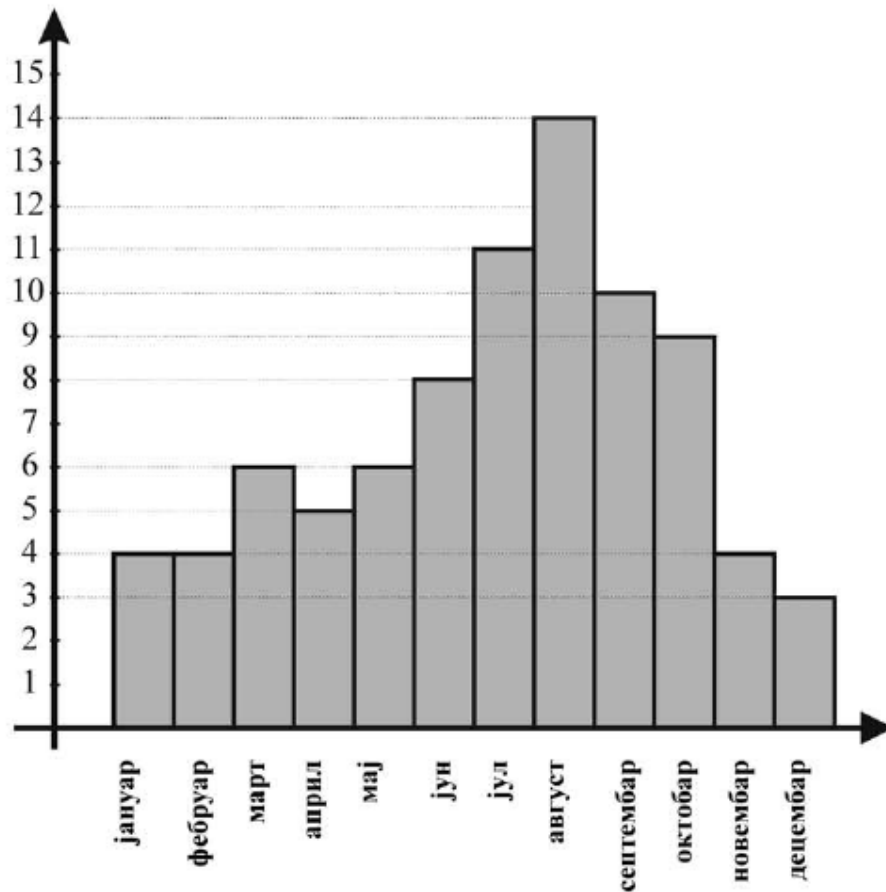
Rešenje

ЛЕВО													ДЕСНО												
I	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	I									
II	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	II									
III	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	III									
IV	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	IV									
V	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	V									
VI	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	VI									
VII	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	VII									
VIII	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	VIII									
IX	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	IX									
X	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	X									
XI	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	XI									
XII	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	XII									
XIII	1	2	3	4	5	6	7	8	7	6	5	4	3	2	1	XIII									

MA.1.5.2. Učenik ume da pročita i razume podatak sa grafikona, dijagrama ili iz tabele, i odredi minimum ili maksimum zavisne veličine.

Zadatak

Dijagram prikazuje promene u broju sunčanih dana u godini, po mesecima.

a) Najmanje sunčanih dana u godini bilo je u mesecu _____.

b) Najviše sunčanih dana u godini bilo je u mesecu _____.

Rešenje

a) Najmanje sunčanih dana u godini bilo je u mesecu decembru.

b) Najviše sunčanih dana u godini bilo je u mesecu avgustu.

MA.1.5.3. Učenik ume da podatke iz tabele prikaže grafikonom i obrnuto.

Zadatak

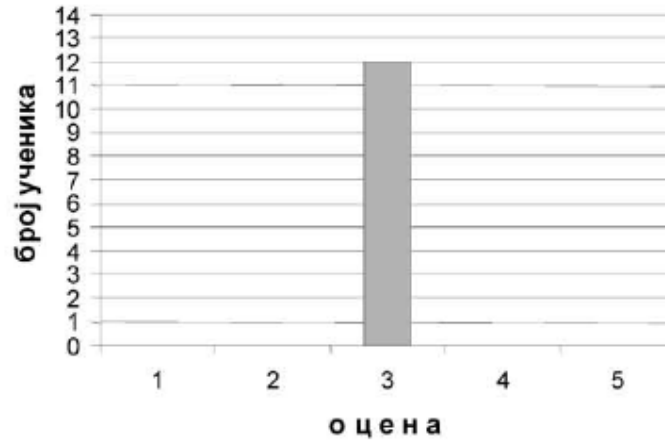
U tabeli je prikazan uspeh učenika na pismenom zadatku.

Uspeh učenika na pismenom zadatku	
ocena	broj učenika
5	3
4	6
3	12

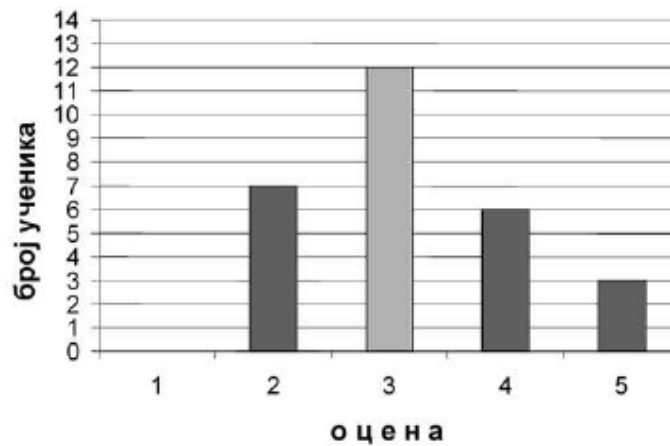
2

7

Na osnovu podataka iz tabele, dovrši grafikon kao što je započeto.

Rešenje

MA.1.5.4. Učenik ume da odredi zadati procenat neke veličine.

Zadatak

Milena je odlučila da kupi patike koje koštaju 4 000 dinara. Prilikom kupovine prodavac joj je odobrio popust od 10%. Koliki je popust u dinarima?

Milena je dobila popust _____ dinara.

Rešenje

Milena je dobila popust 400 dinara.

MA.2.1.1. Učenik ume da uporedi po veličini brojeve zapisane u različitim oblicima.

Zadatak			
Dati su brojevi			
-1/2	0,2	-1,2	1½
Koji od datih brojeva je najveći, a koji je najmanji?			
Najveći broj je _____, a najmanji broj je _____.			
Rešenje			
Najveći broj je 1½, a najmanji broj je -1,2.			

MA.2.1.2. Učenik ume da odredi suprotan broj, recipročnu vrednost i apsolutnu vrednost broja; izračuna vrednost jednostavnijeg izraza sa više računskih operacija različitog prioriteta, uključujući oslobađanje od zagrada, sa brojevima istog zapisa.

Zadatak	
Izračunaj i napiši odgovarajući rezultat.	
a) $(\frac{3}{4} - \frac{1}{2}) \cdot 4 =$	
b) $3,2 \cdot (4,3 + 5,7) =$	
Rešenje	
a) 1	
b) 32	

Zadatak					
Dopuni sledeću tabelu					
	Broj x	5/2		1/5	
	Recipročna vrednost broja x	2/5			-1
	Broj suprotan broju x	-5/2	2		
Rešenje					
	Broj x	5/2	-2	1/5	-1

Recipročna vrednost broja x	2/5	-1/2	5	-1
Broj suprotan broju x	-5/2	2	-1/5	1

MA.2.1.3. Učenik ume da primeni osnovna pravila deljivosti sa 2, 3, 5, 9 i dekadnim jedinicama.

Zadatak	
Poveži date brojeve sa odgovarajućim tvrđenjem.	
3030305	Broj je deljiv sa 3.
3030302	Broj je deljiv sa 2.
2020203	Broj je deljiv sa 5.
3050503	
Rešenje	
Sve tačno povezano; 3030305 povezano sa <i>Broj je deljiv sa 5</i> ; 3030302 povezano sa <i>Broj je deljiv sa 2</i> i 2020203 povezano sa <i>Broj je deljiv sa 3</i> .	

MA.2.1.4. Učenik ume da koristi brojeve i brojevne izraze u jednostavnim realnim situacijama.

Zadatak
Za 25 svezaka je plaćeno 750 dinara. Sveska je za 20 dinara skuplja od olovke. Koliko je za istu količinu novca moglo da se kupi olovaka? Za 750 dinara moglo je da se kupi _____ olovaka.
Rešenje
750:25 = 30 Cena sveske je 30 dinara. Cena olovke je 10 dinara. 750: 10 = 75 Za 750 dinara moglo je da se kupi 75 olovaka.

MA.2.2.1. Učenik je računске operacije doveo do solidnog stepena uvežbanosti; ume da reši linearne jednačine i sisteme linearnih jednačina sa dve nepoznate.

Zadatak
Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.
Rešenje jednačine $\frac{2x - 3}{3} - \frac{5x - 6}{6} = -2$ nalazi se između brojeva:

a) -20 i -10

b) -10 i 10

v) 10 i 20

g) 20 i 30

Rešenje

v) 10 i 20

MA.2.2.2. Učenik je računске operacije doveo do solidnog stepena uvežbanosti; ume da operiše sa stepenima i zna šta je kvadratni koren.

Zadatak

Ako je tvrdjenje tačno zaokruži reč TAČNO, a ako je netačno zaokruži reč NETAČNO.

$5^4 \cdot 5^3 = 5^{12}$	TAČNO	NETAČNO
$(2^3)^4 = (2^4)^3$	TAČNO	NETAČNO
$3^5 : 3^4 = 3$	TAČNO	NETAČNO
$\sqrt{9} + \sqrt{16} = \sqrt{9+16}$	TAČNO	NETAČNO

Rešenje

Sve tačno zaokruženo. $5^4 \cdot 5^3 = 5^{12}$ zaokruženo NETAČNO; $(2^3)^4 = (2^4)^3$ zaokruženo TAČNO; $3^5 : 3^4 = 3$ zaokruženo TAČNO; $\sqrt{9} + \sqrt{16} = \sqrt{9+16}$ zaokruženo NETAČNO.

MA.2.2.3. Učenik je računске operacije doveo do solidnog stepena uvežbanosti; ume da sabira i oduzima polinome, ume da pomnoži dva binoma i da kvadrira binom.

Zadatak

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Kvadrat binoma $1/2m - n$ je:

a) $1/2m^2 + 2mn + n^2$

b) $1/4 m^2 - mn + n^2$

v) $1/2 m^2 - mn + n^2$

g) $1/4 m^2 - n^2$

Rešenje

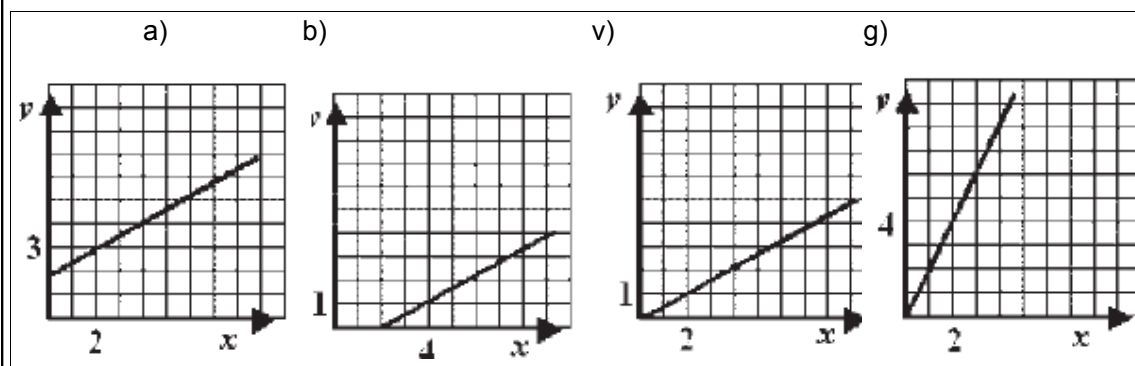
b) $1/4 m^2 - mn + n^2$

MA.2.2.4. Učenik je računске operacije doveo do solidnog stepena uvežbanosti; ume da uoči zavisnost među promenljivim, zna funkciju $y=ax$ i grafički interpretira njena svojstva; vezuje za ta svojstva pojam direktne proporcionalnosti i određuje nepoznati član proporcije,

Zadatak

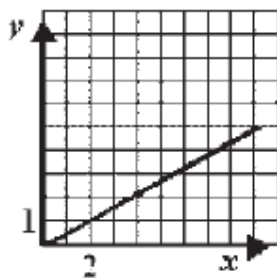
Na jednom od datih crteža grafički je prikazana zavisnost između količine olova (x) i cinka (y) u leguri, u kojoj su olovo i cink zastupljeni u odnosu 2:1.

Zaokruži slovo iznad grafika na kojem je tačno prikazana zavisnost olova i cinka u toj leguri.

Rešenje

v)

Zadatak

Za 8 m platna treba platiti 2 400 dinara.

a) Koliko košta 12 m istog platna?

b) Koliko se metara istog platna može kupiti za 750 dinara

a) 12 m platna košta _____ dinara.

b) Za 750 dinara može se kupiti _____ metara platna.

Rešenje

a) 12 m platna košta 3 600 dinara.

b) Za 750 dinara može se kupiti 2,5 m platna.

MA.2.2.5. Učenik je računске operacije doveo do solidnog stepena uvežbanosti; ume da koristi jednačine u jednostavnim tekstualnim zadacima.

Zadatak

Kada je Petar potrošio trećinu svoje ušteđevine na kupovinu kredita za mobilni telefon, ostalo mu je 800 dinara. Kolika je bila Petrova ušteđevina?

Petrova ušteđevina je bila _____ dinara.

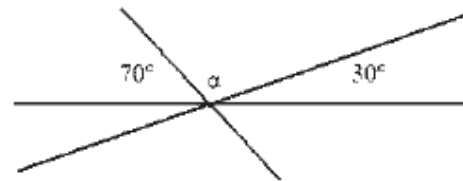
Rešenje

Petrova ušteđevina je bila 1200 dinara.

MA.2.3.1. Učenik ume da odredi suplementne i komplementne uglove, uporedne i unakrsne uglove; računa sa njima ako su izraženi u celim stepenima.

Zadatak

Odredi meru ugla α na slici.

$\alpha =$ _____

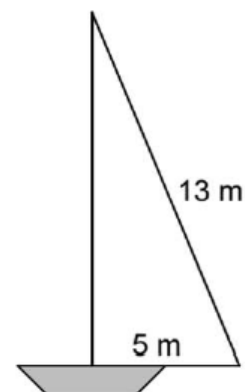
Rešenje

$\alpha = 80^\circ$

MA.2.3.2. Učenik ume da odredi odnos uglova i stranica u trouglu, zbir uglova u trouglu i četvorouglu i da rešava zadatke koristeći Pitagorinu teoremu.

Zadatak

Kolika je površina jedra na slici?

Površina jedra je _____ m^2 .

Rešenje

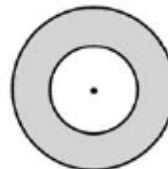
Površina jedra je 30 m^2 .

MA.2.3.3. Učenik ume da koristi formule za obim i površinu kruga i kružnog prstena.

Zadatak

Površina manjeg kruga je $9\pi \text{ cm}^2$. Površina prstena je $16\pi \text{ cm}^2$.

Izračunaj poluprečnik većeg kruga.

Poluprečnik većeg kruga je ___ cm.

Rešenje

Poluprečnik većeg kruga je 5 cm.

MA.2.3.5. Učenik ume da izračuna površinu i zapreminu valjka, kupe i lopte kada su neophodni elementi neposredno dati u zadatku.

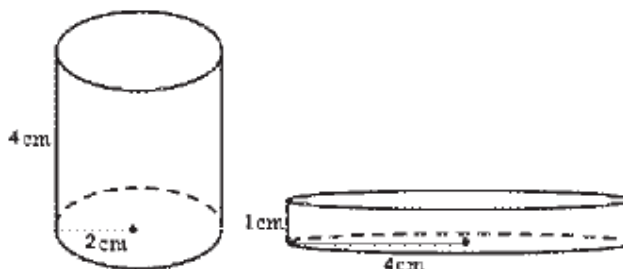
Zadatak

Na slici 1 je valjak čija je zapremina V_1 i na slici 2 je valjak čija je zapremina V_2 . Koje je tvrđenje tačno? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

a) $V_1 > V_2$

b) $V_1 < V_2$

v) $V_1 = V_2$

Slika 1

Slika 2

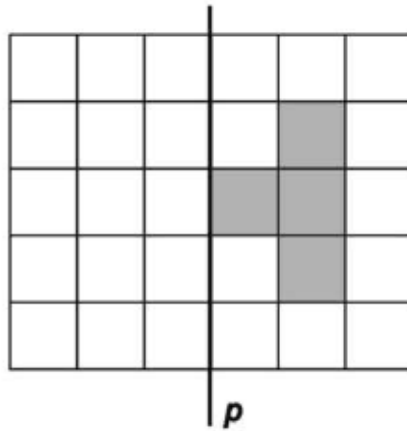
Rešenje

v) $V_1 = V_2$

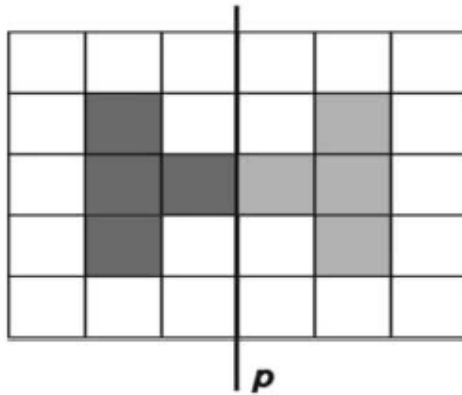
MA.2.3.6. Učenik ume da uoči osnosimetrične figure i da odredi osu simetrije; koristi podudarnost i vezuje je sa karakterističnim svojstvima figura (npr. paralelnost i jednakost stranica paralelograma).

Zadatak

Osenči četiri polja na slici tako da dobiješ figuru simetričnu u odnosu na pravu p .

Rešenje

MA.2.4.1. Učenik ume da poredi veličine koje su izražene različitim mernim jedinicama za dužinu i masu.

Zadatak

Nastavnica je na tabli ispisala mase četiri predmeta.
Zaokruži slovo ispod predmeta koji ima najveću masu.

1kg20g

1,2kg

1022g

1,002kg

a)

b)

v)

g)

Rešenje

1,2 kg

b)

Zadatak

Prodavac ima u radnji tri očišćena pileta čije su mase 1340 g, 1,35 kg i 1kg 290 g. Poređaj te mase po veličini, od najveće do najmanje.

Odgovor: _____ > _____ > _____

Rešenje

1,35 kg > 1340 g > 1kg 290 g

MA.2.4.2. Učenik ume da pretvori iznos jedne valute u drugu pravilno postavljajući odgovarajuću proporciju.

Zadatak

Maja je novogodišnje praznike provela u Italiji. Put i boravak je koštao 200 evra. Koliki iznos je Maja uplatila, u dinarima, ako je na dan uplate 1 evro vredeo 105 dinara?

Maja je uplatila _____ dinara

Rešenje

Maja je uplatila 21000 dinara.

Zadatak

Ako jedna norveška kruna vredi 12,50 dinara, a jedan evro 105 dinara, koliko vredi 10 evra u norveškim krunama?

10 evra vredi _____ norveških kruna.

Rešenje

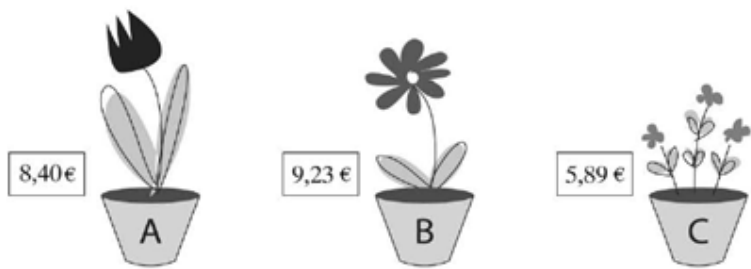
10 evra je $105 \cdot 10 = 1050$ dinara. $1050 : 12,5 = 84$

10 evra vredi 84 norveške krune.

MA.2.4.3. Učenik ume da datu veličinu iskaže približnom vrednošću

Zadatak

Cvečar treba da zaokrugli cene cveća iz uvoza na najbliži ceo broj. Upiši nove cene.

Biljka	A	B	C
Nova cena			

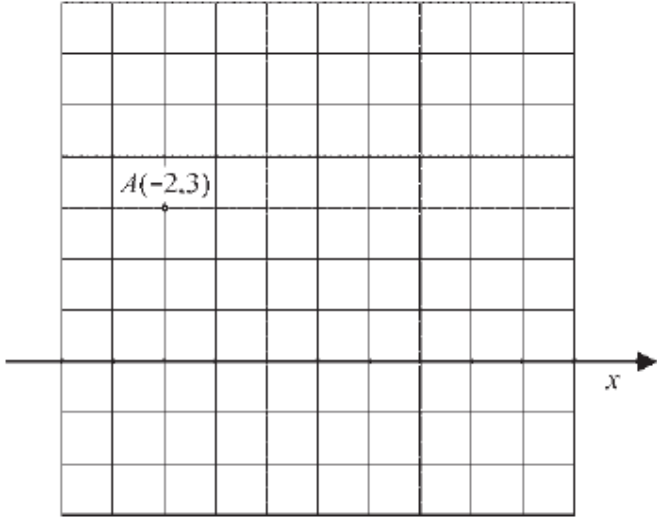
Rešenje

Biljka	A	B	C
Nova cena	8	9	6

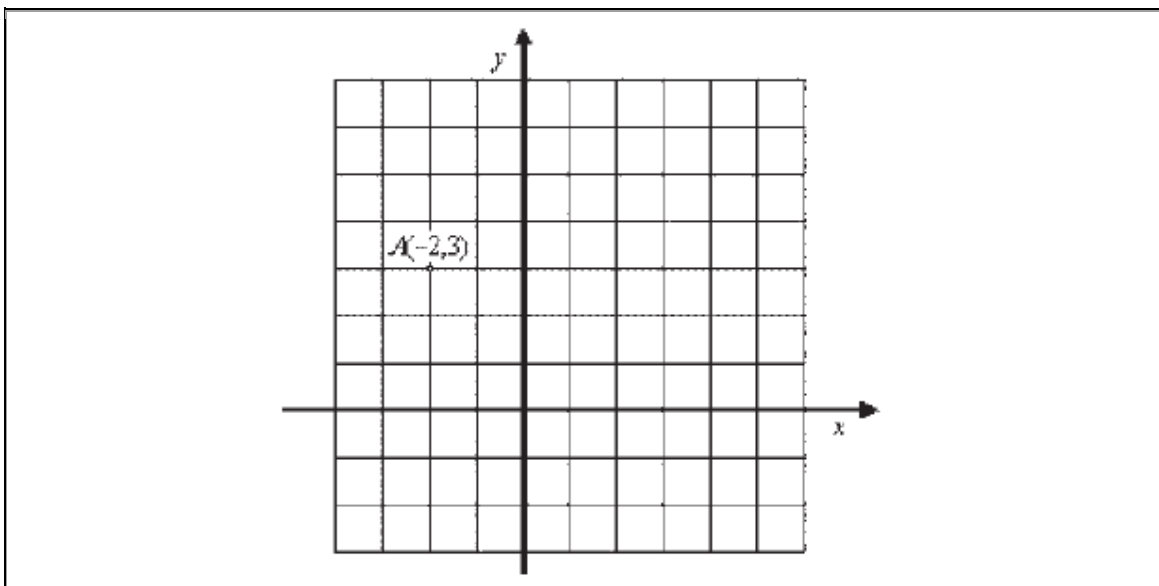
MA.2.5.1. Učenik vlada opisom koordinatnog sistema (određuje koordinate tačka, osno ili centralno simetričnih itd).

Zadatak

Na osnovu datih koordinata tačke A ucrtaj y osu pravouglog Dekartovog koordinatnog sistema.

Rešenje

MA.2.5.2. Učenik ume da čita jednostavne dijagrame i tabele i na osnovu njih obradi podatke po jednom kriterijumu (npr. odredi aritmetičku sredinu za dati skup podataka; poredi vrednosti uzorka sa srednjom vrednošću).

Zadatak

Data je tabela koja predstavlja međusobna rastojanja gradova izražena u kilometrima.

Beograd							
Čačak	144						
Kragujevac	120	87					
Nikšić	536	395	482				
Niš	239	186	143	576			
Novi Sad	81	225	219	616	314		
Zrenjanin	80	224	200	616	319	50	
Razdaljina u kilometrima	Beograd	Čačak	Kragujevac	Nikšić	Niš	Novi Sad	Zrenjanin

Na osnovu tabele dopiši sledeće rečenice tako da tvrđenje bude tačno

a) Rastojanje između Čačka i Nikšića je _____ kilometara.

b) Rastojanje između Nikšića i _____ je isto kao i

rastojanje između Nikšića i _____.

Rešenje

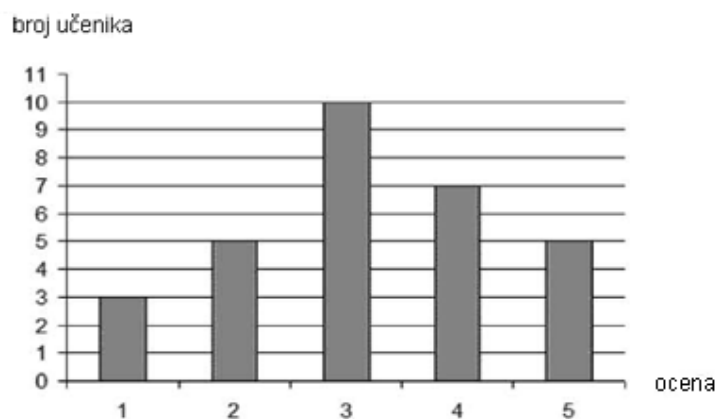
a) Rastojanje između Čačka i Nikšića je 395 kilometara.

b) Rastojanje između Nikšića i Novog Sada je isto kao i rastojanje između Nikšića i Zrenjanina.

MA.2.5.3. Učenik ume da obradi prikupljene podatke i predstavi ih tabelarno ili grafički; predstavlja srednju vrednost i medijanu.

Zadatak.

Dijagram prikazuje uspeh učenika jednog odeljenja na testu iz matematike.

a) Dopuni, kao što je započeto, tabelu koja odgovara datom dijagramu:

Uspeh učenika na testu iz matematike	
ocena	broj učenika
5	
4	
3	
2	
1	3

b) Izračunaj srednju ocenu na testu iz matematike.

Srednja ocena na testu iz matematike je _____

Rešenje

a)

Uspeh učenika na testu iz matematike	
ocena	broj učenika
5	5
4	7
3	10
2	5
1	3

b) Srednja ocena na testu iz matematike je 3,2

MA.3.1.2. Učenik ume da operiše sa pojmom deljivosti u problemskim situacijama.

Zadatak

Napiši tri broja pete hiljade čija je cifra desetica 2, a koji su deljivi sa 9.
To su brojevi _____, _____, _____.

Rešenje

Napisana bilo koja tri broja iz skupa {4023, 4122, 4221, 4320, 4329, 4428, 4527, 4626, 4725, 4824, 4923}.

MA.3.1.3. Učenik ume da koristi brojeve i brojevne izraze u realnim situacijama.

Zadatak

Buketi, koje cvećarka pravi, sadrže 4 ruže i 3 bele rade. Ako cvećarka na svakoj prodatoj ruži zaradi 35 dinara, na svakoj prodatoj beloj radi 25 dinara i na pravljenju buketa 60 dinara, koliko najmanje buketa treba da proda da bi zaradila više od 1500 dinara?

Cvećarka treba da proda najmanje _____ buketa.

Rešenje

Zarada po jednom buketu: $4 \cdot 35 + 3 \cdot 25 + 60 = 140 + 75 + 60 = 275$
 $275 \cdot 5 = 1375$, $275 \cdot 6 = 1650$ ili $1500 : 275 \approx 5,45$
Cvećarka treba da proda najmanje 6 buketa.

MA.3.2.2. Učenik je postigao visok stepen uvežbanosti izvođenja operacija uz isticanje svojstava koja se primenjuju; ume da koristi osobine stepena i kvadratnog korena.

Zadatak

Ako se zna daje $32^2 = 1024$, izračunaj

a) $\sqrt{10,24} = \underline{\hspace{2cm}}$

b) $\sqrt{102400} = \underline{\hspace{2cm}}$

v) $\sqrt{0,1024} = \underline{\hspace{2cm}}$

Rešenje

a) $\sqrt{10,24} = 3,2$

b) $\sqrt{102400} = 320$

v) $\sqrt{0,1024} = 0,32$

MA.3.2.3. Učenik je postigao visok stepen uvežbanosti izvođenja operacija uz isticanje svojstava koja se primenjuju; ume da primenjuje formule za razliku kvadrata i kvadratnog binoma; uvežbano transformiše algebarske izraze i svodi ih na najjednostavniji oblik.

Zadatak

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Polinom $(a - 1)(2a + 1) - (a - 6)(a + 6)$ jednak je polinomu:

a) $a^2 - a + 35$

b) $a^2 - a - 37$

v) $a^2 + 35$

g) $a^2 - 37$

Rešenje

a) $a^2 - a + 35$

Zadatak

Izračunaj i napiši odgovarajući rezultat

a) razliku kvadrata brojeva 7 i 3:

b) kvadrat razlike brojeva 7 i 3:

v) zbir kvadrata brojeva 7 i 3:

g) kvadrat zbira brojeva 7 i 3:

Rešenje

a) $7^2 - 3^2 = 49 - 9 = 40$

b) $(7 - 3)^2 = 4^2 = 16$

v) $7^2 + 3^2 = 49 + 9 = 58$

g) $(7 + 3)^2 = 10^2 = 100$

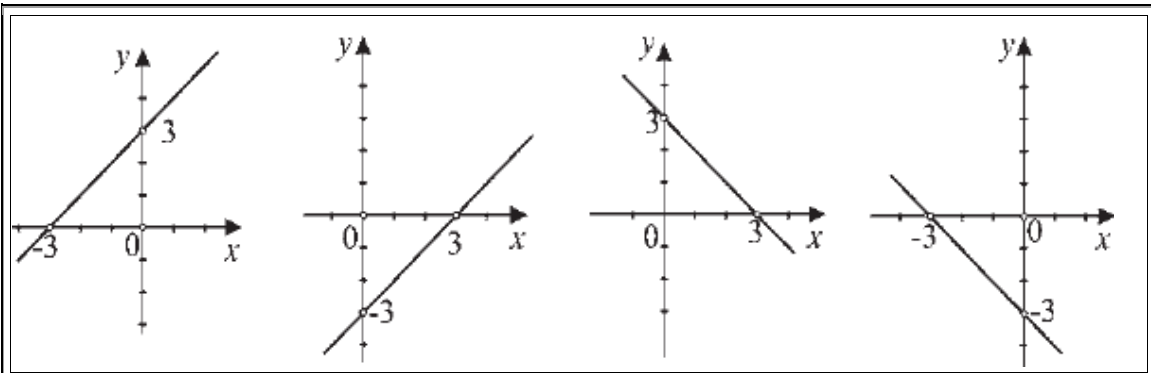
MA.3.2.4. Učenik je postigao visok stepen uvežbanosti izvođenja operacija uz isticanje svojstava koja se primenjuju; ume da razlikuje direktno i obrnuto proporcionalne veličine i to izražava odgovarajućim zapisom; zna linearnu funkciju i grafički interpretira njena svojstva.

Zadatak

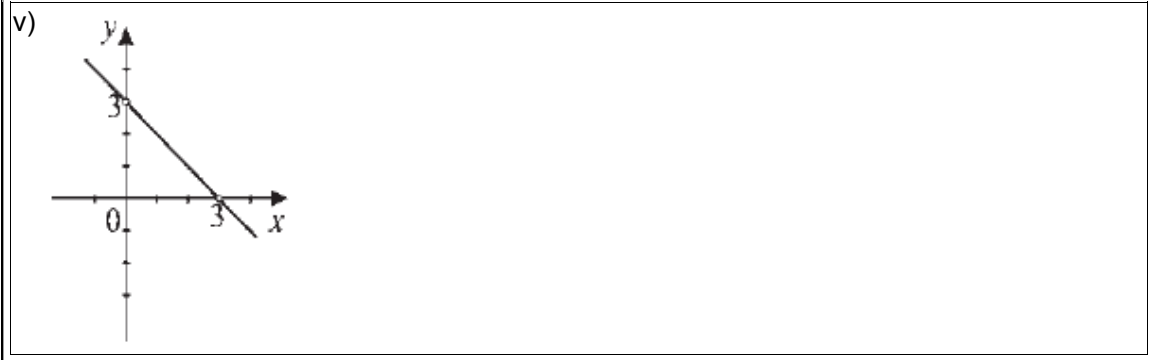
Koji od grafika predstavlja grafik funkcije $y = x + 3$?

Zaokruži slovo iznad tačnog odgovora.

a) b) v) g)

Rešenje

Zadatak

Devet drugova bi očistili bazen za četiri dana. Koliko još drugova treba da im pomogne da bi bazen bio očišćen za tri dana?

Bazen će biti očišćen za tri dana ako im pomognu još _____ druga.

Rešenje

Bazen će biti očišćen za tri dana ako im pomognu još 3 druga.

MA.3.2.5. Učenik je postigao visok stepen uvežbanosti izvođenja operacija uz isticanje svojstava koja se primenjuju: ume da koristi jednačine, nejednačine i sisteme jednačina rešavajući i složenije tekstualne zadatke.

Zadatak

Dok je bila na letovanju, Nađa se svakom od svojih 9 prijatelja iz zgrade javila ili pismom ili razglednicom. Marke za razglednice je plaćala po 10 dinara a marke za pisma po 15 dinara. Koliko pisama i koliko razglednica je Nađa poslala ako je za marke ukupno potrošila 110 dinara?

Nađa je poslala _____ pisama i _____ razglednica.

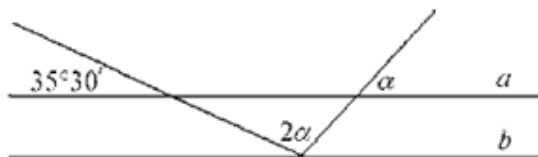
Rešenje

Nađa je poslala 5 pisama i 4 razglednice.

MA.3.3.1. Učenik ume da računa sa uglovima uključujući i pretvaranje ugaonih mera; zaključuje koristeći osobine paralelnih i normalnih pravih, uključujući uglove na transverzali.

Zadatak

Ako su prave a i b paralelne, odredi koliki je ugao α .

$\alpha =$ _____

Rešenje

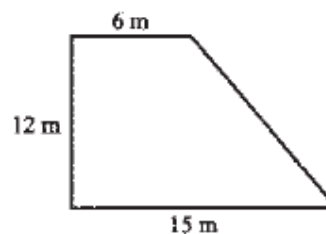
Ugao $\alpha = 48^\circ 10'$

MA.3.3.2. Učenik ume da koristi osnovna svojstva trougla, četvorougla, paralelograma i trapeza, računa njihove obime i površine na osnovu elemenata koji nisu obavezno neposredno dati u formulaciji zadatka; ume da ih konstruiše.

Zadatak

Koliko metara žice je potrebno da bi se ogradilo dvorište oblika pravouglog trapeza kao na slici?

Potrebno je _____ m žice.

Rešenje

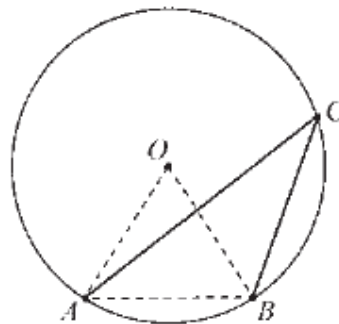
Potrebno je 48 m žice.

MA.3.3.3. Učenik ume da odredi centralni i periferijski ugao, računa površinu isečka, kao i dužinu luka.

Zadatak

Ako je tetiva AB jednaka poluprečniku kruga, izračunaj meru ugla ACB .

Mera ugla ACB je _____.

Rešenje

Mera ugla ACB je 30° .

Zadatak

Koliko puta je površina kružnog isečka, čiji je centralni ugao 30° , manja od površine kruga?

Manja je _____ puta.

Rešenje

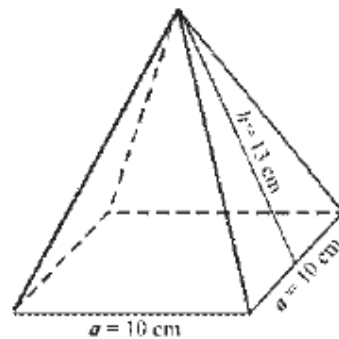
Manja je 12 puta.

MA.3.3.4. Učenik ume da izračuna površinu i zapreminu prizme i piramide, uključujući slučajeve kada neophodni elementi nisu neposredno dati.

Zadatak

Izračunaj zapreminu pravilne četverostrane piramide ako je ivica osnove $a = 10$ cm, a visina bočne strane $h = 13$ cm.

Zapremina piramide je _____ cm^3 .

Rešenje

Zapremina piramide je 400 cm^3 .

MA.3.3.5. Učenik ume da izračuna površinu i zapreminu valjka, kupe i lopte, uključujući slučajeve kada neophodni elementi nisu neposredno dati.

Zadatak

Pravougli trougao, čije su katete $a = 9$ cm, $b = 12$ cm, rotira oko katete b . Koliki je odnos

između površine osnove i površine omotača dobijene kupe? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) 1 : 1
- b) 3 : 4
- v) 3 : 5
- g) 4 : 5

Rešenje

v) 3:5

Zadatak

Kolika je površina najveće lopte koja može da stane u kutiju oblika kocke ivice 20 cm?

Površina lopte je ___ cm².

Rešenje

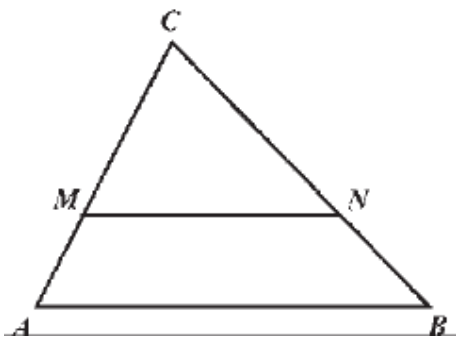
Površina lopte je 400π cm².

MA.3.3.6. Učenik ume da primeni podudarnost i sličnost trouglova, povezujući tako razna svojstva geometrijskih objekata.

Zadatak

Duž MN je paralelna sa duži AB . Ako je $MN : AB = 2 : 3$, kolika je razmera $CM : MA$?
Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) 2 : 1
- b) 3 : 1
- v) 3 : 2
- g) 2 : 3

Rešenje

a) 2 : 1

Zadatak

Kod tačnog tvrđenja zaokruži reč Tačno, a kod netačnog tvrđenja reč Netačno.

Svaka dva jednakostranična trougla međusobno su slična.	Tačno	Netačno
Svaka dva slična trougla imaju jednake obime.	Tačno	Netačno
Dva jednakokraka trougla sa uglom pri vrhu od 36° su slični trouglovi.	Tačno	Netačno

Svi pravougli trouglovi međusobno su slični.	Tačno	Netačno
--	-------	---------

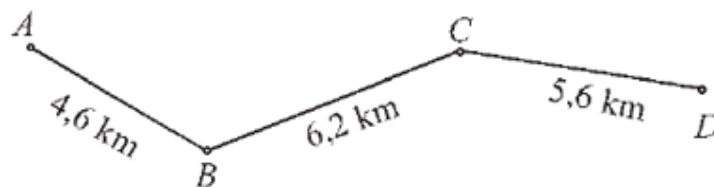
Rešenje

Sve tačno zaokruženo. *Svaka dva jednakokranična trougla međusobno su slična* - zaokruženo TAČNO; *Svaka dva slična trougla imaju jednake obime* - zaokruženo NETAČNO; *Dva jednakokraka trougla sa uglom pri vrhu od 36° su slični trouglovi* - zaokruženo TAČNO; *Svi pravougli trouglovi međusobno su slični* - zaokruženo NETAČNO.

MA.3.4.2. Učenik ume da proceni i zaokrugli date podatke i računa sa takvim približnim vrednostima; izražava ocenu greške (npr. manje od 1 dinar, 1 cm, 1 g).

Zadatak

Rastojanje između mesta A i mesta D prikazano je na sledećoj mapi.

Mira je procenila rastojanje između mesta A i mesta D tako što je zaokruglila svako od rastojanja na najbliži ceo broj kilometara i sabrala ih. Vera je sabrala rastojanja naznačena na mapi, i dobijeni rezultat zaokruglila na najbliži ceo broj kilometara.

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Mira je dobila veći broj od Vere.
- b) Mira i Vera su dobile jednake brojeve.
- v) Mira je dobila manji broj od Vere.

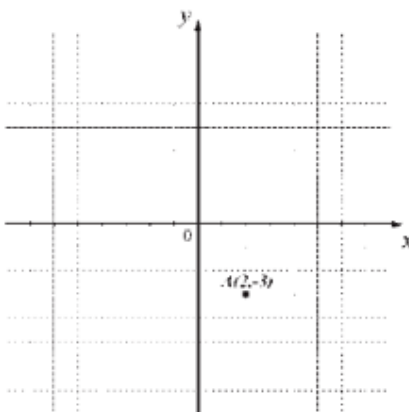
Rešenje

- a) Mira je dobila veći broj od Vere.

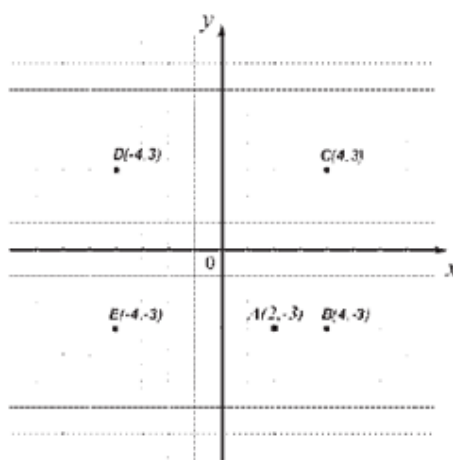
MA.3.5.1. Učenik ume da odredi položaj (koordinate) tačaka koje zadovoljavaju složenije uslove.

Zadatak

Ucrtaj u koordinatni sistem sve tačke koje su na istom rastojanju od x ose kao i tačka A, a kojima je rastojanje od y ose dva puta veće nego rastojanje tačke A od y ose.

Rešenje

MA.3.5.2. Učenik ume da tumači dijagrame i tabele

Zadatak

U tabeli su data rastojanja nekih gradova u kilometrima.

km	Beograd	Kragujevac	Niš	Novi Sad	Novi Pazar	Subotica	Zaječar
Beograd	-	115	239	82	271	178	236
Jagodina	165	42	104	217	196	319	117
Kragujevac	115	-	146	197	160	299	159
Kraljevo	192	54	152	251	106	353	193
Kruševac	192	70	91	274	167	376	132

a) Koji grad je od Beograda udaljen 115 km? _____

b) Koja dva grada su udaljena 353 km? _____

v) Koja dva grada su udaljena manje od 50 km? _____

g) Koliko gradova u tabeli je od Beograda udaljeno više od 200 km? _____

Rešenje

a) Kragujevac

b) Kraljevo i Subotica

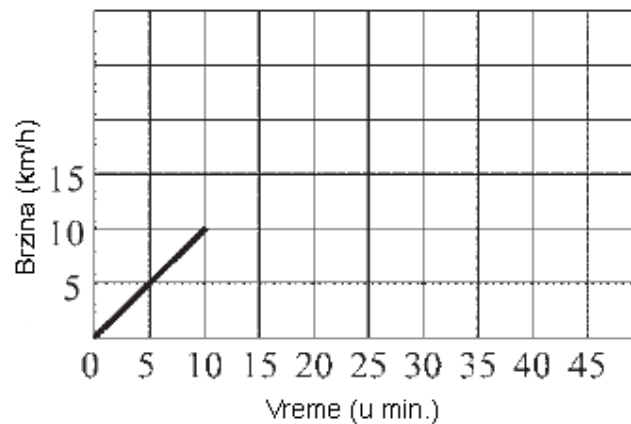
v) Jagodina i Kragujevac

g) tri

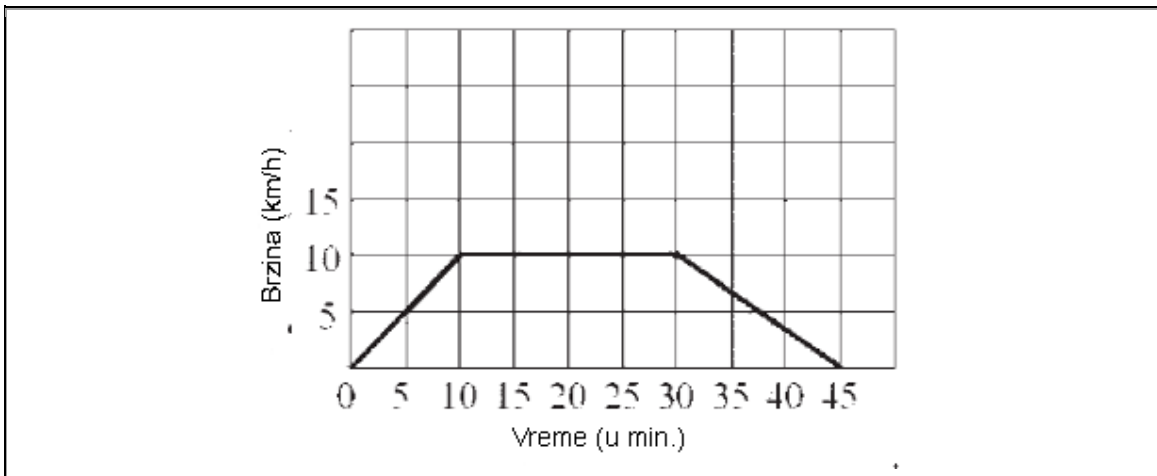
MA.3.5.3. Učenik ume da prikupi i obradi podatke i sam sastavi dijagram ili tabelu; crta grafik kojim predstavlja međuzavisnost veličina.

Zadatak

Maja je vozila bicikl 45 minuta. Posle prvih 10 minuta vožnje dostigla je brzinu od 10 km/h. Vozila je tom brzinom narednih 20 minuta, a zatim počela da ravnomerno usporava dok se nije zaustavila. Dopuni dijagram koji prikazuje Majinu vožnju, kao što je započeto.

Rešenje

MA.3.5.4. Učenik ume da primeni procentni račun u složenijim situacijama.

Zadatak
Cena knjige je prvo povećana za 10%, a zatim je smanjena za 10% i sada iznosi 198 dinara. Kolika je bila cena knjige pre poskupljenja?
Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.
a) 198 dinara
b) 200 dinara
v) 202 dinara
g) 196,02 dinara
Rešenje
b) 200 dinara

Obrazovni standardi za kraj obaveznog obrazovanja za matematiku koji će biti ispitani nepoznatim zadacima

MA.2.3.4. Učenik ume da vlada pojmovima: prizma i piramida; računa njihovu površinu i zapreminu kada su neophodni elementi neposredno dati u zadatku.

Zadatak
Ivica pravilne trostrane jednakoivične piramide je 8 cm. Kolika je njena površina?
Površina piramide je _____ cm ² .
Rešenje
Površina piramide je $64\sqrt{3}$ cm ² .

MA.2.5.4. Učenik ume da primeni procentni račun u jednostavnim realnim situacijama (na primer, promena cene nekog proizvoda za dati procenat).

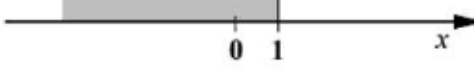
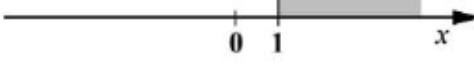

Zadatak
Gordana prodaje sladoled. Za svaki prodati sladoled po ceni od 60 dinara, ona zarađuje 6 dinara. Kolika je njena zarada po jednom sladoledu izražena u procentima? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.
a) 6 %
b) 1 %
v) 54 %
g) 10%
Rešenje
g) 10%

MA.3.1.1. Učenik ume da odredi vrednost složenijeg brojevnog izraza.

Zadatak
Izračunaj proizvod izraza A i B , ako je $A = 1 + 3 : 6/5 - 2/5 \cdot 5/4$ i $B = 8/3 - 7/3 \cdot 6/7$.
$A = \underline{\quad}$, $B = \underline{\quad}$, $A \cdot B = \underline{\quad}$
Rešenje
$A = 3$, $B = 2/3$, $A \cdot B = 2$

MA.3.2.1. Učenik je postigao visok stepen uvežbanosti izvođenja operacija uz isticanje svojstava koja se primenjuju; ume da sastavlja i rešava linearne jednačine i nejednačine i sisteme linearnih jednačina sa dve nepoznate.

Zadatak
Koji skup brojeva prikazan na brojevnoj pravnoj predstavlja rešenje nejednačine $4 - \frac{6 - 2x}{3} > 4$?
Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

<p>a) </p> <p>b) </p> <p>v) </p> <p>g) </p>
Rešenje
<p>b) </p>

MA.3.4.1. Učenik ume da po potrebi pretvara jedinice mere, računajući sa njima.

Zadatak
<p>Film se završio u 22 časa i 10 minuta. Kada je film počeo ako je trajao 115 minuta?</p> <p>Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.</p> <p>a) 20 časova i 55 minuta</p> <p>b) 20 časova i 45 minuta</p> <p>v) 20 časova i 15 minuta</p> <p>g) 20 časova i 5 minuta</p>
Rešenje
v) 20 časova 15 minuta